

TBMM
Kütüphanesi

Yer : 1985-4502

Yıl :

Cilt :

Ksm :

Kop :

Dmbs : *7302820*

KÜTÜPHANEDEN DIKARILAMAZ

KÜTÜPHANEDEN ÇIKARILAMAZ

1 Numaralı Geçici Kanunun 6 ncı maddesine tevfi kan (Sakıt Reiscumhur ile Başvekil ve Vekilleri ve eski İktidar Mebuslarını ve bunların suçlarına iştirak edenleri) yargılamak üzere kurulan "YÜKSEK ADALET DİVANI"nın Duruşma T u t a n a ğ ı d ır.

İrtikâptan sanık ve sakıt Reiscumhur ile sakıt Tarım Bakanı Nedim Ökmen haklarındaki Yüksek Soruşturma Kurulunun 25/9/1960 tarih ve esas 4, karar 4 sayılı kararını havi dosya Yüksek Soruşturma Kurulundan Yüksek Adalet Divanına 6/10/1960 tarihinde tevdi edilmekle Divanın 2 esas numarasına kaydedilip duruşma günü için 14/10/1960 Cuma saat 13.30 tayin edilerek gereken tebliğlerin yapılması tensip kılındı. 7/10/1960

Osman ÜSTÜNÖZ

Zabıt Kâtibi

Salim BAŞOL

YÜKSEK ADALET DİVANI BAŞKANI

BİRİNCİ OTURUM

14/Ekim/1960 Cuma - Saat 16.00

- 1- Yüksek Adalet Divanı Başkanı : Salim BAŞOL
- 2- " " " Üyesi : Selman Yörük
- 3- " " " " : Rıza Tunç
- 4- " " " " : Ferruh Adalı
- 5- " " " " : Abdullah Üner
- 6- " " " " : Hıfzı Tüz
- 7- " " " " : Hasan Gürsel
- 8- " " " " : Nahit Saçlıoğlu
- 9- " " " " : Cahit Özden

- 1- Yüksek Adalet Divanı Başsavcısı: Altay Ömer Egesel
 - 2- " " " " Yar. : Süleyman Taşar
 - 3- " " " " " : Necdet Darıcioğlu
 - 4- " " " " " : Servet Tüzün
 - 5- " " " " " : Orhan Erdoğan
- Zabıt Kâtibi..... : Necmi Ener

BAŞKAN - Sanıklar getirildiler. Yassıada duruşma salonunda açık olarak duruşmaya başlandı. Hüviyetler Yüksek Soruşturma zabıtlarında ve dosyada bulunduğu için ayrıca hüviyet tesbitine lüzum görölmedi.

(Yüksek Soruşturma Kurulunun 25/5/1960 tarih ve esas 4 sayılı kararı okundu.)

BAŞKAN - Emin Abdullah Özerol; Bülent Üçer, sizler Nedim Ökmen'in müdafileriniz.

MÜDAFİ EMİN ABDULLAH ÖZEROL, BÜLENT ÜÇER - Evet efendim.

BAŞKAN - Sanık Celâl Bayar'ın sorgusuna geçiyorum.

SANIK CELÂL BAYAR - Bu benim müdafaama taallûk ediyor. Beş aya yakın bir zamandan beri hücre hayatı yaşıyorum. Hiç bir tarafla temasım olmadı. İhtisasa hürmet ederim, takdir ederim. Dâvayı takip etmek için Avukat aramam imkânını henüz elde etmedim. Geçen celse zatiâililerinin ifadelerini dinlerken benim Avukatım olmadığı tebeyyün etti. Binaenaleyh bu mesele müdafaama taallûk etmesi itibariyle evvel emirde bir Avukat teminini rica ediyorum.

BAŞKAN - Şimdi Avukat olsada sorgu bizzat sanık tarafından yapılır, yani sanık isnat edilen suç hakkında bu hususta bildiklerini söyler. Şimdi düşünerek cevap verin. O müdafaa safhasında mevzuubahis olabilir. Noter vasıtasıyla tutulmuş bir Avukatınız var mı ?

SANIK CELÂL BAYAR - İmkân bulamıyorum. Dışarda çalışacak kimsem yok. Avukat buraya gelemiyor. Bende gidemiyorum. Noter muayyen zamanlarda geliyor.

BAŞKAN - Şimdi müdafaa safhasına kadar avukata lüzum yok. Burada müteaddit avukatlarınız dahi olsa şu isnada siz cevap vereceksiniz.

SANIK CELÂL BAYAR - Evvelemirde şunu arz etmek isterim. Bu kadar küçük bir meseleden dolayı yüksek mahkemenin karşısına çıktığım için manevî sahada en büyük azabı çekmiş bulunuyorum;

Majeste Afganistan Kralı, çiftliğinden bana büyük bir ihtimamla bu hayvanı hediye etti. Şunu da ilâve edeyim ki, bu büyük zatın mahkeme safhasında mevzubahis olmasından dolayı büyük eza duymaktayım. Hayvana büyük kıymet atfettiler ve bana hediye edilmesini müstesna bir hediye şeklinde gösterdiler. Ve hakikat de öyledir. Her memlekette bazı imtiyazlı mahsuller ve bazı imtiyazlı hayvanlar oluyor. Meselâ bizde tiftik gibi. Bu hayvan da Afganistan'da çok yetişen bu iklime mensup mümtaz bir hayvandır, diye verildi. Ankara'ya geldi. Ankara'da bunu arkadaşına anlattım ve bunun memleketimizce tanınmış olması arzusu ile bu hayvanı memleketin iktisadiyatı üzerine ileride tesir yapabilir mülâhazasıyla benden istediler. Bunu çiftlikte teşhir edelim, gösterelim diye benden istediler. Şunu da ilâve edeyim ki, benim Ziraat Vekâletine bu şekilde hayvan verişim ilk defa olmuyor. Bir defasında Devlet Reisi olan Gulam Muhammed Han bana bir hayvan hediye etmişti. İnek. O iklime mahsus olan bu inek günde 25 - 30 kilo süt veriyordu. Bunu halkımız görsün ve anlasın diye oraya hediye ettim ve mukabilinde hiç bir şey beklemedim. Şunu da ilâve edeyim ki, Afganistan Kralı memleketimizi ziyareti sırasında kendileriyle konuşurken, Karagül cinsi bir hayvan vardır, yününden elbise ve kalpak yapılır. Konuşmamız bu mevzu intikal etti. Türkiye'de Karagül yetişir mi diye sordu. Yetişmiyor dedim. Bana şahsıma mahsus olmak üzere 7 - 8 tane damızlık hayvan gönderdiler. Bunları hiç bir karşılık mukabili olmıyarak hediye ettiler. Bu kadar hasis menfaatin peşinde koşacak insan olmadığımı, bilhassa ecnebî bir devlet reisi tarafından bana vaki olan bu hediye maddî şekle intikal ettirecek küçük düşünceli bir insan olmadığımı ifade etmek için arz ediyorum. Sözlerim belki sedat harici addedilebilir.

Bu hayvanın müstesna vaziyetini söylediğim zaman bize bunu veriniz dediler. Zaten alalım da demişlerdi. Ben de siz fiyatı takdir ediniz, dedim.

Şunu da söyliyeim ki, para ciheti ile meşgûl olmadım. Bu hayvanın satışından elde edilecek para ile İzmir köylerinde bir çeşme yaptırmayı ve su getirmeyi tasarlamıştım. Bu köy Millî mücadele yıllarında çok hizmet etmiştir. Ve benimle beraber harekâta bilfiil iştirak etmişlerdi. Benden böyle bir şey bekliyorlardı.

Hayvan verildi ve kendileriyle şu kadar fiat veriniz veya vermeyin diye bir pazarlık mevzuu olmadı. Zorlama ve nüfuz istimali şöyle dursun, bana yirmi bin lira veriyoruz dediler. O halde bu yirmibin lirayı İzmir Valisine gönderin diye talimat verdim. Musalları köyünde çeşme yapılacak bu para oraya harcandı ve çeşme yapıldı. Paraya elimi dahi sürmüş değilim. Burada zorlama ve nüfus suistimali nerede görülüyor? Hey'eti umumiye bu hususu arz etmek istiyorum. Düşünce ve karar yanlıştır.

BAŞKAN - Şimdi sual sorulacaktır.

Yabancı memleketlere bir çok seyahatler yaptınız. Giderken tabii bazı hediyeler götürmüşsünüzdür. Götürülen hediyelerin bedelleri nereden veriliyor ?

SANIK CELÂL BAYAR - Anlamadım.

BAŞKAN - Devlet Reisi sıfatıyla bir çok seyahatler yaptığınız malûm. Giderken bazı hediye götürdünüz. Götürülen bu hediyelerin bedellerini kim veriyordu?

SANIK CELÂL BAYAR - Hariciye Vekâletinin tahsisatından veriliyor.

BAŞKAN - Kim veriyor ?

SANIK CELÂL BAYAR - Bizim verdiklerimizi mi ?

BAŞKAN - Evet.

SANIK CELÂL BAYAR - Bizim verdiklerimiz, Hariciye Vekâletinin tahsisatından...

BAŞKAN - Yani Devlet bütçesinden. Şu halde...

SANIK CELÂL BAYAR - İlâve edeyim. Aramızda şahsî olarak hediyeler verilebilir. Meselâ, Celâl Bayar (?) denebilir.

BAŞKAN - Şu halde yabancı devlet Reislerinin Türkiye Devlet Reisine verdiği hediyelerin Devlet Reisinin şahsına değil, şahıs olmaması icabeder. Çünkü bütçeden veriliyor.

SANIK CELÂL BAYAR - Şahsen verilmiş olabilir.

BAŞKAN - Yirmibin liranın sarfı hakkında İzmir Valisine bir talimat verdiniz....

SANIK CELÂL BAYAR - Ben İzmir Valisine para gönderdiğimizi söyledim ve paranın miktarını da tayin etmedim. Çünkü buradan ne para geleceğini bilmiyordum.

BAŞKAN - İzmir Valisine gelmiş bulunan paranın sureti sarfı hakkında bir talimat verdiniz mi ?

SANIK CELÂL BAYAR - İzmir Valisine bu mes'ele hakkında bir talimat vermedim. Çeşme yapılsın diye bir para göndereceğimi söyledim. Bu müdahale hayvanla alakalı değildir.

BAŞKAN - Bundan hiç bir menfaatiniz yoksa hayvan bedelsiz olarak hayvanat bahçesinde kullanılmalıydı. Hayvan, Hayvanat Bahçesine yakışır.

SANIK CELÂL BAYAR - Anlayamadım.

BAŞKAN - Köpek satışından uzak veya yakın hiç bir menfaatiniz yoksa hayvanı, Hayvanat Bahçesine bedelsiz olarak vermeliydiniz.

SANIK CELÂL BAYAR - Diğerlerini yaptım. Daha kıymetlilerini yaptım. Bu şahsıma ait olduğu için ve onların takdir ettiği para neden ibaret ise onu gönderdim. Kendileriyle pazarlık etmedim. Diyebilirim ki, benim hayvanı alınız, demedim. Onlar, müstesna bir hayvandır, teşhir edelim dediler. Yoksa ben Vekil beyi zorlamadım ve aynı zamanda Vekilin maiyeti ile hiç temasım yoktur.

BAŞKAN - Hayvanat bahçesine yaptığınız diğer hediyeleri bırakacağız. Mevzu bu köpek. Bu köpeğin satışından uzak veya yakın hiç bir menfaatiniz yoksa köpeği hayvanat bahçesine vermeli idiniz.

SANIK CELÂL BAYAR - Menfaatim yine de yok, parayı gönderiyoruz, Ziraat Vekâleti bizzat gönderiyor.

BAŞKAN - Demokrat Parti hizmetlerine sarfedilecekse dolayısıyla menfaatiniz var demektir. Hiç bir menfaatiniz yoksa uzak veya yakın hiç bir menfaatiniz yoksa köpeği hayvanat bahçesine bedelsiz vermeniz icap ederdi.

SANIK CELÂL BAYAR - Yani benim anlamadığım bir nokta var. Köylüye faydalı olmak bir mahzur mu teşkil ediyor ? Bunda benim ne menfaatim var. Bundan kim zararlı çıkıyor ?

BAŞKAN - Köpek satışı dolayısıyla hayvanat bahçesi bütçesinden yirmi binlira çıkmış, Devlet bütçesinden yirmi bin lira çıkmış, böyle bir köpek satışı olmasa idi, hayvanat bahçesi İzmir Vilâyeti emrine yirmi bin lira verebilir mi idi ?

SANIK CELÂL BAYAR - Köpeği şu şartlarla verebilirim diye bir şey yok. Bununla arkadaşlarım zorlanmış değildir.

BAŞKAN - Onları okuyacağız.

SANIK CELÂL BAYAR - Elimi paraya sürmedim, vatandaşın hayrına sarfedildi.

BAŞKAN - Onlara karşı cevap verdiniz. Eğer bunda hiç bir menfaatiniz yoksa köpeği bedelsiz olarak hayvanat bahçesine vermeniz icap eder. Hayvanat Bahçesi İdare Hey'eti kendi haline bırakılmış, onlar almak istememişler. Sonra bu köpek tek olduğu için pek üretilemez. Sanıldığı gibi cinste değil, biz alamayız demişler.

Şimdi bu köpeğin satışında bir kombinezon, formül kullanılmadı ise doğrudan doğruya İzmir Valisi emrine, hayvanat bahçesi emrine yirmi bin lira göndertebilir miydiniz ?

SANIK CELÂL BAYAR - Meseleyi ayırmak lâzım.

BAŞKAN - Yirmi bin lira bir gelir sağlamak için köpeğin satışı yapılmış. Köpeği ortadan kaldıralım. Yirmi bin lirayı İzmir Valisine Hayvanat Bahçesinden gönderiniz diye emir verebilir miydiniz?

SANIK CELÂL BAYAR - Çeşmenin yapılması bundan evveldir.

BAŞKAN - Peki, çeşme yapılmış, İzmir mıntıkasında çeşme yapılacak, yirmi bin lira verin diyebilir miydiniz ? Yani Hayvanat Bahçesi bütçesinden İzmir Valisi emrine çeşme yapılması için yirmi bin lira gönderin diye emir verebilir misiniz? Veremezsiniz.

SANIK CELÂL BAYAR - Ben İzmir'de bir kaç köyde cebimden ve dostlarımdan aldığım teberrularla yapmışımdır. Onlar benim şu şekilde çalıştığımı bilirler ve ben netice olarak kimseyi zorlamadım.

BAŞKAN - O başka, bu köpek bir kombinezon olarak 20.000 liranın temini için bir formül olarak kullanılmıştır.

Sanık Celâl Bayar'ın Yüksek Soruşturma Kurulu tutanağının 64. sahifesindeki ifadesini okuyun.

(Sanık Celâl Bayar'ın Yüksek Soruşturma Kurulu tutanağının 64. ncü sahifesindeki ifadesi okundu.)

BAŞKAN - Bu ifade doğru mu efendim ?

SANIK CELÂL BAYAR - İmzası kimindir ?

BAŞKAN - Celâl Bayar.

SANIK CELÂL BAYAR - Müsaade buyurursanız göreyim.

BAŞKAN - Görsünler, imzalı, aynen okudu.

(Tutanak sanığa verilerek okutuldu).

SANIK CELÂL BAYAR - Benim ifadem bu. Müsaade ederseniz arz edeyim.

BAŞKAN - Doğru mu bu ifade efendim ?

SANIK CELÂL BAYAR - Şunu arz edeceğim ki, bizim Baytar hey'eti bu hayvanları elde etmek için büyük arzu gösterdiler. Sebep memleketimize bunları ithal etmek zorluğu. Bunlar doğrudan doğruya şahsıma hediye edilmiş şeylerdir. Bu itibarla ben kendilerine kıymet takdir edin, alın dedim ve kıymetini emrühayıra sarfedelim dedim. Bundan nefsim on para bir şey taallûk etmemiştir.

BAŞKAN - Böyle bir satış olmuş, şimdi, bu köpek satışında bir yolsuzluk görülmüş, aynı mahiyette bir yolsuzluk daha yapılmış, halbuki bu hayvan Hayvanat Bahçesine veya Hara'lara terketmeniz icap ederdi.

Peki efendim.

Şimdi; Dışişleri Bakanlığının 5/Temmuz/1960 tarihli yazısı okunacak.

(Dışişleri Bakanlığının 5/Temmuz/1960 tarihli yazısı okundu).

BAŞKAN - Bu yazıya bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK CELÂL BAYAR - Ben, çiftliğe alın demedim. Bu hayvan dediğim gibi yakın dostum Kralın oğlu tarafından sureti mahsusada getirilerek verildi. Sonra köpek Ankara'ya gönderildi.

BAŞKAN - Size bu köpeği Devlet Reisi sıfatıyla verdiler.

BAŞKAN - Sanık Nedim Ökmen'i sorguya çekeceğiz.

SANIK NEDİM ÖKMEN - Reis beyefendi. Yüksek huzurunuzda irtikâp suçunun faili aslisi olduğum için çıkmaktan asla müteessir değilim. Onsekiz senelik teftiş hey'etinde ve on sene de politika-da geçen cem'an yirmisekiz senelik iş hayatımda asla mürtekip olmadım.

Hâdis;e; demin ifadesine müracaat ettiğiniz Celâl Bayar, Afganistan'da kendisine hediye edilen tazının çiftlik Hayvanat Bahçesinde muhafaza edilmesini arzu ettiler. Tazı Çiftliğe intikal etti, aradan biraz zaman geçti bir gün bir münasebetle görüştüğümüz sırada istiklâl muharebelerinde isim yapmış bir köye çeşme yaptırmak istedi. Ve bunun için tazıyı Hayvanat Bahçesine satmayı arzu ettiklerini...

BAŞKAN - Satmayı arzu ettiklerini.

SANIK NEDİM ÖKMEN - Ve bu bedelle de o çeşmeyi yaptıracığını söylediler. Kendilerinin yüksek huzurunuzda arz ettikleri gibi "Ben sana haber göndereceğim" dedi. İki gün sonra Başyaver Faik bey geldi, elinde bir çeşme planı vardı. "Beyefendi size söylemiş, çeşme planı bu. İzmir Valisi inşaatına nezaret edecek. Bu planın tahakkuku için yirmi bin lira lazım geliyormuş. Tazı karşılığında yirmi bin lira İzmir Valisi emrine gönderilecek "Peki" dedim. Devlet Reisinin arzusunu kıramadım. Bunun iki sebebi vardı: Bir kerre yine kendilerinin söyledikleri gibi benim 1954 senesinde ilk Ziraat Vekilliğim sırasında uzun zaman uğraşıpta getirtemediğim

altı tane Karagül koyunla bir Koç'u Afgan Kralı kendilerine vermişler.

Halen Lalahan Çiftliğinde üretilmekle meşgüldür. Ayrıca yine bu taraftan gelmiş bir Koç'la bir inek vardı. Bunlar hediye olduğu için, istemediği için tazinin satın alınmasında bir mahzur görmedim. Çiftlik Müdürü arkadaşına rica ettim. Ya telefonla, yahut karşı karşıya dedim ki, Reisicumhurun böyle bir arzusu var ve bu para emrihayra sarfedilecektir. Yirmi bin istiyorlar. Şunu alalım dedim. Tarık itiraz etmedi. Hay hay dedi. Sonra aradan 15 - 20 gün geçti ve paranın İzmir Valisi emrine gönderildiğini söyledi.

BAŞKAN - İdare hey'eti.

SANIK NEDİM ÖKMEN - İdare hey'etiyle temas etmedim. Benim muhatabım Müdür idi. Şunu kat'iyetle arz edeyim ki, asla cebir yoktur. Cebir asla varit değildir. Tazyik edilmemiştir. Sonra iddianamede benim satın alma kararını muvafık kelimesiyle imza edişim bütün mes'eleyi bana tahmil ediyor. Çiftlikte otel inşaatı dolayısıyla sık sık satın alma kararları gelirdi. Bunlar nedir diye sordurdum. Şunu şu müteahhide vereceğiz. Bunu bu müteahhide vereceğiz derler, muvafık diye imza ederdim. Bu tazi bu satın alma kararları meyanında gelmişti. Kararında her hangi bir kaydı itirazı olmadığı için imza ettim. Zaten kaydı itirazı olsaydı muvafık kelimesiyle imza etmek kâfi gelmezdi. Fakat talimatnamenin bir maddesi varmış, iddianameden öğrendim. Elli bin liraya kadar olan satın almalar Çiftlik Müdürünün selâhiyeti dahilinde imiş. Bu satın almanın yirmi bin lira olmasına rağmen benim imza etmem, tamamen mes'uliyeti tekabül mânasına alınıyor. Talimatnamenin bu hükmünü bilmeme imkân yoktur. Ziraat Vekaletinde yüzlerce talimatname var ve her birinin hükümlerini bilmeme imkân yok.

BAŞKAN - Bana mı aittir diye soracaktınız ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Ötekilerde sormıyordum ki, mucip gösteriyorlardı. Muvafık diye imza ediyordum.

BAŞKAN - Bitti mi efendim ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Evet efendim.

BAŞKAN - Sanık Nedim Ökmen'in Yüksek Soruşturma Tutanağının 63 üncü sahifesindeki ifadesini okuyunuz.

(Sanık Nedim Ökmen'in Yüksek Soruşturma Tutanağının 63 ncü sahifesindeki ifadesi okundu.)

BAŞKAN - Siz de bu bedeli kabarık görüyorsunuz.

SANIK NEDİM ÖKMEN - Fiyat hususu su götürür bir meseledir. Şu vaziyette memleketimizde aynı cinsten hayvan mevcut değildir. Afganistan'ın Hayvanat Bahçesinde teşhir edilen böyle bir hayvanın bedelinin bin lira denmesi bendenizce yersizdir.

BAŞKAN - Peki efendim. Şimdi bir şey soracağım. Satmak istedi, diyorsunuz. Köpeği satmak arzusunu bildirmişsiniz. Halbuki siz ifadenizde onlar delâlet ettiler, onlar ileri sürdüler diye satmak istediğinizi bildirmişsiniz.

SANIK CELÂL BAYAR - Hatırladığım gibi konuşuyorum.

BAŞKAN - Peki. Köpek değeri hakkında tanzim edilen raporu okuyacağız. (27/6/1960 tarihli rapor okundu.)

SANIK NEDİM ÖKMEN - Efendim, takdiri kıymet varakasında nedreti ifade ediliyor, nadir hayvan olduğunu takdir edersiniz. Hayvanat Bahçesi Üretim Çiftliği değildir. Hayvan neslini ıslâh müessesesi değildir. Yalnız halka göstermek için Tazı Ankara halkının görüşüne arz edilmiştir.

BAŞKAN - Bu iddia ve isnadları dinlediniz, Bilirkişi bin lira değer takdir etmiş, hadi bu takdir ölçüsünü dar zaviyeden çıkaralım. İki bin, üçbin, beş bine çıkaralım. Daha fazlaya çıkaramayız. Onbeş bin lira yine açık, bu onbeşbin lira ne olacak ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Satın alma Komisyonu satın alma kararını verirken niçin takdiri kıymet yapıp beni ikaz etmemişler ?

BAŞKAN - Köpeğin Yirmibin liraya satın alınması hakkında Yönetim Kurulu kararını okuyun.

(23/10/1959 tarihli Yönetim Kurulu kararı okundu).

BAŞKAN - Karar vermişler, fakat kendi hallerine bırakılmamış.

SANIK NEDİM ÖKMEN - Kıymeti ikibin sterlin idi. O zamanki rayice göre - 1959 da - her halde yirmi bin liradan fazladır.

BAŞKAN - Celâl Bayar... Bilirkişi bu köpeğe bin lira takdir etmiş, hadi takdir ölçüsünü şöyle böyle kullanmış diyelim. 2,3,5, 6 bin. Fakat üst tarafı yine açık kalıyor. Buna bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK CELÂL BAYAR - Tazı şu fiyattadır, bu fiyattadır diye bir şey mevcuttur.

BAŞKAN - Her hangi bir vatandaşın eline nasıl geçer onu da bilmem, amma bu köpeği götürse Hayvanat Bahçesine satsa almazlardı.

SANIK NEDİM ÖKMEN - Pekalâ olurdu. İki tane misali var.

BAŞKAN - Yaveriniz vasıtası ile bir/^{emir}verdiğiniz mi ?

SANIK CELÂL BAYAR - Hatırlamıyorum.

BAŞKAN - Bu köpek mukabili alınan paraya ait vesikayı kim imzaladı ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Haberim yok. Zaten kararda yazıyor. Doğrudan doğruya İzmir'e gönderilmesi diye. Beyefendi, bilhassa bu 2.000 sterlin mevzuunda durmak istiyorum. Mübaya Komisyonunun öyle bir kararı var.

BAŞKAN - Şimdi bu kararı verenler de gelecek, dinliyeceğiz.

BAŞSAVCI ALTAY EGESEL - Sanık Celâl Bayar'dan sual sormak istiyoruz. Köpek Afganistan'dan Türkiye'ye geldikten sonra bir müddet Riyaseticumhur köşk bahçesinde muhafaza edilmiş. Celâl Bayar bir gün kıymetine binaen bu köpeğin Çiftliğe gönderilmesini Yaverine emretmiştir. 1959 yılı Şubat ayının ortalarında Çiftlik, köpeği tekabül etmiştir. Satış Ekim ayında yapılmıştır. Malûmu devletleri Orman Çiftliği bir âmme müessesesidir ve mütedavil sermaye ile çalışır. Kendilerinden şunu sormak istiyorum: Şubat ayı ortalarında gönderilip Ekim ayı sonuna kadar beslettiği bu köpeğin besletme parası olarak Çiftliğe bir şey ödenmiş mi ?

BAŞKAN - Köpek Şubat ayında Hayvanat Bahçesine verilmiş, Ekim ayında satışı yapılmış. Bu müddet içinde köpeğin beslenmesi için Hayvanat Bahçesine bir bedel ödenmiş mi ?

SANIK CELÂL BAYAR - Böyle bir şey hatırlamıyorum.

BAŞKAN - Demek hatırlamıyorsunuz. Böyle bir bedel ödenmesine lüzum var mı idi ?

SANIK CELÂL BAYAR - Lüzum olabilirdi. Köpek, halka teşhir edilecekti.

BAŞKAN - Nedim Ökmen, size soruyorum. Köpek Şubat ayında teslim edildi. Satış yapılınca kadar beslenme bedeli ödenmesine lüzum var mı idi ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Teşhir edildi ise bedele lüzum yok.

BAŞSAVCI - İkinci sorumuz: İki bin lira bedel ileri sürülerek Yirmi bin liraya satış bedeli teklif edilmiş, acaba iki bin sterlin ölçüsü nereden meydana geliyor, bunu kim tahkik etmiş, size bu fiatı kim telkin etti. Şimdi iki bin sterlin diyorsunuz bunu başkası mı takdir etti, yoksa şahsen siz mi takdir ettiniz ?

SANIK CELÂL BAYAR - Benim bildiğim kıymetli bir köpek olduğu, iklime mahsus mümtaz bir hayvan olduğudur. Bu hayvanın ihracının kıymetli olduğu bilhassa İngiltere'de çok para ettiğini biliyorum. Fakat iki bin lira mı beş binyüz lira mı, üçyüz lira mı eder bunun hakkında bir fikrim yok.

BAŞKAN - Şimdi bir sualım. Bu köpek şahsınıza ait olarak hediye edildi. Bu hayvanın Afganistan'dan Türkiye'ye nakil ücreti verilmedi. Halbuki kendinize ait olduğunu bildiğiniz halde bu hayvanı Afganistan'dan Türkiye'ye nakli için bir nakliye ücreti ödemişler mi diye soruyorlar?

SANIK CELÂL BAYAR - Bilmiyorum.

BAŞKAN - Sorgu bitti. Bir soracağınız var mı ?

SANIK CELÂL BAYAR - Reis bey müsaade buyurur musunuz....

BAŞKAN - Safa Aloğlu... Şu yemin fıkrasını şahide versinler. (Safa Aloğlu huzura alındı.)

ADINIZ - Safa

BABANIZIN ADI - Hüseyin.

Ananızın adı - Fatma.

Doğum Tarihi - 1327.

Ne iş yapıyorsunuz - Bursa Bölge Ziraat Okulunda öğretmenim.

Bu hâdise sırasında ne iş yapıyordunuz - Atatürk Orman Çiftliği Müdür Muavini idim.

Halen Bursa'da oturuyorsunuz - Evet.

İki Sanığı tanıyorsunuz - Evet.

Bir Akrabalığınız veya hısımlığınız var mı ? - Yok.

(Şahide yemin ettirildi).

BAŞKAN - Celâl Bayar kendisine Afgan Kralı tarafından verilen köpeğe Hayvanat Bahçesine satmış, bedelini almış, sizin de bundan malûmatınız varmış ne biliyorsunuz ?

TANIK SAFA ALOĞLU - 1958 senesinin sonbaharının bir ayı idi. Hatırlamıyorum. Birgün köşkten Daire Müdürü tarafından telefon edildi. Köşkten alınması rica edilen bir köpek bulunduğunu, bunun muhafaza edilmesi için Hayvanat Bahçesine alınmasını emrettiler. Bir araba ve iki tane bakıcı gönderdim. Köşkten iki kişi beraber olarak köpeği getirdiler Hayvanat bahçesine. Biz de, teslim alındığına dair bir kağıt imzaladık. Ve köşke iade ettik. Köpek hatırladığıma göre 3 - 4 ay kadar kaldı. Yine daha evvel Hayvanat Bahçesine Sakıt Reisicumhur tarafından hediye edilmiş köpekler vardı. Biz bu köpeği hediye edilecek diye Hayvanat Bahçesinin bakım listesine aldık. Sonraları Sabık Orman Çiftliği Müdürü Tarık Rona'nın Vekil bey tarafından çağırıldığını ve bu köpeğin alınmasını emrettiklerini bana söylediler. Fakat o sırada Müessese çok sıkışık bir durumda idi. Otel yaptırıyorduk. Süt fabrikası vardı. Müstahsillere istihkakını ödemek zorunda idik. Parayı ödemekte zorluk çektiğimiz için 8 - 10 gün kadar işi salladılar. Bir gün Tarık beye telefonla ödenmesi emredilmiş.

BAŞKAN * Kim emretmiş ?

TANIK SAFA ALOĞLU - Ziraat Vekili bey. Müsteşar Enver Erlak'a emretmiş, o da bize emretti. Bir gün Tarık bey arkadaşları çağırdı. Durumu anlattı. Zaten uzun zamandan beri mukavemet ettik, ama artık ödememiz lâzım dedi. Bendeniz İdare Hey'eti Reisi idim. Arkadaşlarla konuştuk. Bu emri yapmak zorunda idi. Çünkü bizi çok tazyik altında bulundurdular. Çok tazyik altında kaldığı ve aşağı yukarı bir haftadan fazla işi durdurduk.

BAŞKAN - Nasıl tazyik altında kaldınız? Bir defa dediniz ki, Enver Erlant söyledi. Ne gibi bir tazyik altında kaldınız ?

TANIK SAFA ALOĞLU - Bendenize telefonla söyledi. Daha evvel de bir kaç defa telefonla söylemişlerdi. Ben yalnız kendime ait kısımları arzediyorum. Biz toplandık. Bu isimlerden bahsederek, gerek Sakıt Reisicumhurdan ve gerek sabık Ziraat Vekilinin isimlerinden bahsederek bir karara varmak istedik. Çünkü biz memurduk. Almamak hususunda ısrar ettik, bu işin yolsuz olduğunu hepimiz

beraber söyledik. Yani yirmi bin liraya köpek alacak bir kimse değildik. Çiftlik kasasından yirmi bin lira çıkacaktı. Atatürk'ün vediası olan bu çiftliği ilerletmek ve kazancı ile ayakta tutmak mecburiyetinde idik. Zaten o tarihlerde - Emir buyurun kayıtlar getirilsin görülecektir - paramız yoktu. İkiyüz kıvırcık damızlık koyunu satmak suretiyle para temin ettik. Bu da her halde ızdıra-bımızı ifade eder.

BAŞKAN - Tanık Safa Aloğlu'nun Yüksek Soruşturma Tutanağını 1,22 ve 59 ncu sayfalardaki ifadeleri okundu.

BAŞKAN - İfadeleri dinlediniz, maznun Celâl Bayar'ın Başyaver, Enver Elâta söylemişler. Kendi halimize bırakılmadık, tazyik gördük, hatta alacak paramız yoktu. İkiyüz kıvırcık koyunu sattıklarını söylüyorlar.

SANIK NEDİM ÖKMEN - Şahide şahsen bir ısrarda bulundum mu ?

BAŞKAN - Hayır, o sizin muhatabınız değil.

TANIK SAFA ALOĞLU - Bana Müdür söyledi, Vekil beyle temas eden Müessesenin Müdürü idi.

BAŞKAN - Celâl Bayar, Başyavere, Başyaver de Enver Erlat'a söylemiş, bunun üzerine ikiyüz kıvırcık koyun satılmış ve bu köpek alınmış.

SANIK NEDİM ÖKMEN - Bu muamelâttan haberdar değilim. Yalnız bir kerre Tarık beyden rica ettim. Reiscumhurun böyle bir isteği olduğunu söyledim.

BAŞKAN - Müessese böyle bir parayı verecek durumda değildi. İkiyüz kıvırcık koyun sattık, aldık diyorlar. Celâl Bayar... Siz ne diyorsunuz? Efendim. Böyle olması usuldendir, şahit dinlendikçe sanığa bir diyeceği var mı diye soruyoruz.

Diyorlar ki, Müessese yirmi bin lirayı verecek durumda değildi. Başyaver, Enver Erlant'a söylemiş, bunun üzerine biz mecbur kalarak 200 kıvırcık koyun sattık, aldık diyor, bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK CELÂL BAYAR - Bendeniz demin de arzettim. Bu fiyat mes'elesi hakkında bir fikrim yok.

BAŞKAN - Müessese alacak durumda değilse, tazyik görmüş de almış demektir.

SANIK CELÂL BAYAR - Son sözünüzü işitemedim.

BAŞKAN - Diyorum ki, Müessesenin elinde parası yokmuş, 200 kıvırcık koyunu satarak bu köpeği almak mecburiyetinde kalmış.

SANIK CELÂL BAYAR - Ben bu işin bu kadar teferruatına inmiş değilim. Bilmem onları.

BAŞKAN - Yüksek Soruşturma Kurulu Tutanağının 22 nci sahifesini okuyun.

(Yüksek Soruşturma Kurulu Tutanağının 22 nci sahifesi okundu).

Yüksek Soruşturma Kurulu tutanağının 59 ncu sahifesini okuyun.

(Yüksek Soruşturma Kurulu Tutanağının 59 ncu sahifesi okundu).

BAŞKAN - Böyle köşkten doğrudan doğruya size telefon edildi mi ? Buradaki ifadenizde size köşkten doğrudan doğruya telefon edilmiş.

TANIK SAFA ALOÇLU - Beyefendi aradan çok uzun müddet geçti. Şimdi hatırlıyorum. Bizzat köşkten telefon edildi. Aradan iki sene geçti.

BAŞKAN - (Sanıklara hitaben) Şahidin ifadesine bir diyeceğiniz var mı efendim ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Yok efendim.

BAŞKAN - Şahidi bir kenara alınız. Diğer şahit Faik Talu'yu çağırınız.
(Şahit Faik Taluy huzura alındı.).

BAŞKAN - Adınız, soyadınız ?

TANIK FAİK TALUY - Faik Taluy.

BAŞKAN - Şimdiki vazifeniz ?

TANIK FAİK TALUY - Deniz Kurmay Albay, NATO Karaîrgâhında vazifeliyim.

BAŞKAN - Doğumunuz ?

TANIK FAİK TALUY - 1918.

BAŞKAN - Hâdise zamanındaki vazifeniz ?

TANIK FAİK TALUY - Riyaseticumhur Başyaveri idim.

BAŞKAN - Celâl Bayar ve Nedim Ökmen'i tanırmısınız, şahadete mâni bir haliniz, hısımlık, akrabalık gibi bir manîiniz var mı ?

TANIK FAİK TALUY - Yok efendim;

BAŞKAN - Şimdi yemin verdireceğim.

(Yemin ettirildi).

BAŞKAN - Celâl Bayar'a Afganistan'da bir köpek hediye edilmiş, bu köpek Hayvanat Bahçesine satılmış. Bu hâdise hakkında bildiklerinizi söyleyiniz.

TANIK FAİK TALUY - Resmen Afganistan'ı ziyaret sırasında Afganistan Kralı tarafından bir köpek hediye edilmiş ve Ankara'ya getirilmişti. Ankara'da bir hafta on gün kadar köşkte muhafaza edildikten sonra bir gün Sakıt Devlet Reisi bahçede dolaşırken ben de refakatinde idim. Köpeğe rastgelindi. Köpeğin durumu hakkında benden sual soruldu. Ben de bildiklerimi arzettim. Bunun üzerine bu köpeğin nadir ve narin bir köpek olması dolayısıyla köşkte muha-

E.N: 2

fazasının pek yerinde olmayacağını söyliyerek köpeğin Hayvanat Bahçesine gönderilmesini emrettiler. Bu emri üzerine vaziyeti sakıt Ziraat Vekiline naklettim. Kendisi de ilgililere emir vereceğini ve köpeği aldıracağını bildirdi. Vaziyeti kâtibi Umumiye ve Daire Müdürlüğüne bildirdim. Bu suretle köpek Hayvanat Bahçesine gönderildi. Bundan sonraki işler benim vazifem değildi.

BAŞKAN - Başka ?

TANIK FAİK TALUY - Aradan bir müddet geçti. Sakıt Reisicumhur bu köpeğin Hayvanat Bahçesine devrinden tahassül edecek meblâğ ile hayırlı bir şey yapmak arzusunda olduğunu bildirdiler ve aradan uzun bir müddet geçmesine rağmen bir şey yapılmadı öyle zannediyorum. 1959 senesinin yaz sonlarında idi. Sakıt Reisicumhur ile sakıt Ziraat Vekili, Orman Çiftliği Lokantasında bir masada konuşuyorlardı, ne konuştuklarını bilmiyorum. Köşke avdetlerinde şu emri tebellüğ ettim: İzmir köylerinde ismini hatırlamıyorum, Milli mücadele sırasında şerefle hizmet eden, sudan mahrum bir köy vardır, bu köye bir çeşme yaptırma kararındayım, mali yardımda bulunacağım. Çeşmenin köyün tarihi şerefiyle mütenasip olmasını, monimental olmasını arzu ediyorum. Bunun planlarını ve keşiflerini hazırlasınlar, göndersinler. Ben İzmir Valisine emri ulaştırdım, zannediyorum. Geçen senenin ya Eylül ya Ekim ayında idi, iyi hatırlamıyorum. Aradan bir hafta veya on gün geçti. İzmir Vilâyetinden bir plan geldi, aynı zamanda keşif bedeli de vardı. Planı aldık, sakıt Devlet Reisine gösterdik. Baktılar, planı beğendiler. Bunun üzerine "Bu planı Ziraat Vekiline götürün gösterin, kendisinin hüsnü zevkine itimadım vardır, plan hakkındaki fikirlerini öğrenmek isterim." Odadan çıkıyordum, tekrar çağırıldım. "Söylediğim aklınızda mı?" dedi. Aklımda dedim. "Aynen bunları söyleyin başka bir şey ilâye etmeyin." Aşağı indim ve hemen Ziraat Vekaletine gittim. Vekile planı gösterdim ve bu sözleri aynen tekrar ettim. Hatırimda kaldığına göre sözler aynendi. Ziraat Vekili şahsına gösterilen bu itimattan ötürü teşekkür etti ve planı tamamen beğendiğini ifade etti. Bundan sonrası için lazım geleni ben yaptırırım, iltifatlarına teşekkür ederim, cevabını verdi. Ben de, avdetimde Sakıt Devlet Reisine bu hususu aynen bildirdim. Bundan sonra bu hususun İzmir Valisine bildirilmesi ve kendisinin yapmış olduğu plan için teşekkür edilmesi emrini aldım, bunu da İzmir Valisine bildirmek için aşağıya indiğim zaman telefonla İzmir'i aramıştım. Biraz sonra bağladıkları sırada Sakıt Devlet Reisi Nöbetçi or odasına indi. Kiminle konuştuğumu sordu, konuşayım dedi.

BAŞKAN - Kiminle konuştu ?

TANIK FAİK TALUY - Sakıt İzmir Valisi ile efendim. Planı beğendiklerini, tasvip edildiğini, yakında Valiye yardım edileceğini ve çeşmesiz köye çeşme yapılmasını tekrar söyledi.

Ertesi gün sabık Ziraat Vekili telefon etti veya Ziraat Bankası veya İş Bankası vasıtasıyla hemen İzmir Vilâyetine bir çekin gönderildiğini bildirdiler.

BAŞKAN - Kim bildirdi ?

TANIK FAİK TALUY - Sabık Ziraat Vekili, bu haberi sabık Devlet Reisine ulaştırdım. Bundan sonra ne gibi bir muamelenin yapıldığını bilmiyorum. Zaten vazifeden kısa bir zaman sonra ayrıldım.

BAŞKAN - Afganistan seyahatında sizde var mı idiniz ?

TANIK FAİK TALUY - Vardım.

BAŞKAN - Orada köpeğin Cumhurbaşkanının şahsına verilip verilmediği hususunda bir şey öğrenebildiniz mi ?

TANIK FAİK TALUY - O gün bir kır yemeğine dâvet edilmiştik. Geniş bir parkta ayrı ayrı sofralarda oturduk. Ben uzaktaki bir sofraya oturmıştım. Bir yüzbaşı olan Afganistan Kralının oğlu köpeği getirdi. Ben geldiğim zaman köpek tevdi edilmişti, ben öyle anladım.

BAŞKAN - Bu köpeğin Hayvanat Bahçesince alınması hususunda köşkten Hayvanat Bahçesi mensuplarına emir filân verdiniz mi ?

TANIK FAİK TALUY - Ben yalnız köpeğin nakli ile alâkalandım. Satış işinin bizimle alâkası yoktur.

BAŞKAN - Enver Erlant'a köpeğin satın alınması hususunda bir şey söylediniz mi ?

TANIK FAİK TALUY - Hatırlamıyorum.

BAŞKAN - Söylemişsiniz. İfadenizde geçiyor. Tacil edin, alın filân gibi.

TANIK FAİK TALUY - Zannediyorum Hipodrumda, at yarışları sırasında kendisiyle sohbet mahiyetinde konuşuyorduk. Köpeğin ne olduğunu kendisi-ne sordum. Fakat bu hususta resmen bir şey sormuş değilim.

BAŞKAN - Başka bir şey bilmiyor musunuz ?

TANIK FAİK TALUY - Hatırladıklarım bu kadar, aradan çok zaman geçti. Tamamen hatırlamıyorum.

BAŞKAN - Tanığın Yüksek Soruşturma Tutanağının yirminci sayfasındaki ifadesini okuyorum.

(İfadesi okundu).

BAŞKAN - Bu ifade sizin mi ?

TANIK FAİK TALUY - Evet efendim.

BAŞKAN - Giderken başka yerlere uğrandı mı ?

TANIK FAİK TALUY - Dönüşte Tayyarenin iniş imkânları için...

BAŞKAN - Giderken diyorum.

TANIK FAİK TALUY - Afganistan'da büyük tayyarelerin inmesine müsait alan olmadığından İran'da Tayyare değiştirildi.

BAŞKAN - Afganistan'a hediye götürüldü mü, hatırlıyor musunuz?

TANIK FAİK TALUY - Hariciye Vekâleti Protokol Umum Müdürlüğü'nün vazifesi dahiline giriyor. Başyaverin vazifesine girmiyor.

BAŞKAN - Vukuf beyan etmediniz mi ?

TANIK FAİK TALUY - Hediye götürüldü.

BAŞKAN - Celâl Bayar... Bu şahadete bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK CELÂL BAYAR - Şahidin ifadelerini takip etmedim. Beş aydır kapalı bir odadayım. İşitme hassamı kaybettim. Bir şey söyleyemeyeceğim. Kendilerini iyi tanırım, hakikatten başka bir şey söylemezler.

BAŞKAN - Afganistan'a giderken hediye götürüldü mü? Celâl Bayar'a soruyorum.

SANIK CELÂL BAYAR - Gitmişti, efendim. Zaten mutaddır hediyeler.

BAŞKAN - Şu halde köpek hediyeye mukabil olarak verilmiş.

SANIK CELÂL BAYAR - Müsaade ederseniz izah edeyim. Küçük bir mes'eledir. Bir haysiyet mes'elesidir ve aynı zamanda bu kadar küçük bir mes'eleden dolayı basit bir insan reddesine inmek ve düşmekten büyük bir eza duymaktayım. Afganistan Kralının hediyesi bu köpekten ibaret değildir. Başka da vardır. Fakat bu köpeğin hususiyeti vardır.

BAŞKAN - Şahit Enver Erlat'ı çağırın. Celâl Bayar, acaba önde otursanız daha iyi işitebilir misiniz ? (Celâl Bayar ön tarafta bulunan şahitler kısmına geldi, oturdu.)

(Tanık Enver Erlat huzura alındı).

BAŞKAN - Adınız ?

TANIK ENVER ERLAT - Enver Erlat.

BAŞKAN - Baba adınız ?

TANIK ENVER ERLAT - Ahmet Salih.

BAŞKAN - Doğum tarihi ?

TANIK ENVER ERLAT - 1915.

BAŞKAN - Vazifeniz ?

TANIK ENVER ERLAT - Tarım Bakanlığı Müsteşar Muavini.

BAŞKAN - Hâdise sırasındaki vazifeniz ?

TANIK - Tarım Bakanlığı Müsteşar Muavini.

BAŞKAN - Celâl Bayar'ı, Nedim Ökmen'i tanıyor musunuz ?

TANIK ENVER ERLAT - Evet.

BAŞKAN - Akrabalık gibi şahadete mâni haliniz var mı ?

TANIK ENVER ERLAT - Yok.

(Şahide yemin ettirildi).

BAŞKAN - Hayvanat Bahçesine bir köpek satılmış, bu satış hakkında ne biliyorsanız söyleyiniz ?

TANIK ENVER ERLAT - 1959 senesinin sonbaharında bendeniz Ankara At yarışlarında Komiser olarak vazifeli bulunduğum bir günde Başyaver Faik Taluy bey benden bu köpeğin durumu hakkında malûmat istedi. Ben o ana kadar köpeğin mevcudiyetinden dahi malûmattar değildim ve kendilerine bir bilğim olmadığını söyledim. Kendileri Atatürk Orman Çiftliğinde bir Tazı olduğunu söyledi. Bilmiyorum dedim ve bir emirleri var mı diye sordum. Hayır dediler ve ilâve ettiler: Köşkte Reısicumhurla Ökmen bey arasında bu köpek hakkında bir konuşma geçti. Konuşmamız burada son buldu. Ben yarışlardan ayrıldıktan sonra Dairede Vekil beyin makamına giderek Faik beyle yaptığım konuşmayı arzettim. Vekil iyi ki söylediniz, unutmuştum, dedi. Böyle bir şey konuşmuştuk iyi ki hatırlattınız, dediler ve köpeğin 1000 - 1500 lira civarında satın alınmasını söylediler ve Orman Çiftliği Müdürü Tarık beye bildirmemi emrettiler. Aynı zamanda Faik Beyi de haberdar etmemi söylediler. Evvelâ Faik beye telefon ettim, dedim ki, Köpeğin durumu şu şekildedir. Bin, binbeşyüz liraya satın alınacak. Kendileri bana dediler ki, bunun için acele etmeyin, ben Reısicumhurun bu husustaki emirlerini alıyorum. Tarık bey köpek hakkında vekilden aldığı emri bildirdi. Bu suretle bu telefon muhaveresi neticesinde köpeğin Afgan Kralının hediye ettiği köpek olduğunu öğrenmiş bulunuyorum. Tarık bey bu köpek bin, binbeşyüz liraya satın alınacak dedi. Yalnız köşkten malûmat bekliyoruz dedi. Sonra köşkten malûmat gelmiş, çok kıymetli köpek olduğu için Yirmibin liraya satın alınacaktır, dedi. Ben bu telefon muhaveresi üzerine kendileri bin - binbeşyüz lira civarındadır, dediler. Bu yirmi bin lira mevzuunu vekile siz söyleyiniz. Kendilerine bende söylerim. Fakat siz söylerseniz daha iyi olur, dediler. Ben telefonu kapattıktan sonra Vekilin makamına gittim. Bu köpeği yirmibin liraya satın alacakmışsınız dedim. Vekil bey netice itibariyle it, bir köpek bu kadar değer mi şeklinde ifadeleri oldu. Fakat Tarık'a söyle alacağız, beni görsün dedi. Ben Tarık Rona'ya haber verdim. Durumu Vekile arzettiğimi, köpeği yirmibin liraya alınacağını ve vekili göreceğini söyledim. Ondan sonra geçeni bilmiyorum. Yalnız bildiğim şu husus mevcut ilâve edeyim. Yirmibin liraya satılacak ve parada İzmir Valisi Kemal Hadımlı emrine gönderilecektir, diye emri telefonda almış bulundum. Ve bu paranın gidip gitmediği bu andan sonra müteaddit def'a soruldu, Hadımlı emrine para gitti mi diye. Bir müddet geçtikten sonra - hatırlamıyorum ne kadar geçti - Tarık beyin yanında idim. "Parayı gönderdim, seninde haberin olsun" dedi. Bildiğim bu kadar.

BAŞKAN - Şahit Enver Erlant'ı Yüksek Soruşturma Kurulu tutanağının 21, 40 ve 41 nci sahifelerindeki ifadelerini okuyun.

(Enver Erlant'ın Yüksek Soruşturma Kurulu Tutanağının 21, 40 ve 41 nci sahifelerindeki ifadeleri okundu).

BAŞKAN - Siz 20 bin liraya bunu alacaksınız diye telefon ettiğinizi bize söylediniz.

TANIK ENVER ERLANT - Efendim hatırlamıyorum. Böyle bir konuşma yapmağa 1959 senesi sonbaharında ihtiyaç yoktu. İlk ifademde de bunu arzetmiş bulunuyorum. Çünkü 1959 senesinin sonbaharında hatırımda kaldığına göre esasen bu mes'ele hâl olmuştu.

BAŞKAN - Hâl olmuşu bırakın.

TANIK ENVER ERLANT - Mes'elenin oraya intikal edişinde ve konuşmalarda para mevzubahis olmadı. Sebebi de plânın keşif bedeli vardı.

BAŞKAN - Köpeğin yirmi bin liraya alınması hususunda siz telefon etmişsiniz.

TANIK ENVER ERLANT - Ben böyle bir şey hatırlamıyorum. O zaman ihtiyaç olmadığını söylüyorum. Çünkü, bu tarihte bu mesele Sakıt Devlet Reisi ile Sakıt Ziraat Vekili arasında konuşulmuş bulunuyordu.

BAŞKAN - Ziraat Vekili diyor ki, alt tarafı bir it, yirmi bin lira eder mi ? 1500 lira filân eder demiş. Demek ki köpeğin yüksek bedelle alınmasına itiraz edilmiş.

TANIK ENVER ERLANT - Hatırlamıyorum, efendim.

BAŞKAN - Siz belki hatırlamıyabilirsiniz. Bu şahit böyle bir konuşma yaptık diyor.

TANIK FAİK TALUY - Böyle bir konuşma yaptığımı hatırlamıyorum.

BAŞKAN - (Sanık Nedim Ökmen'e hitaben) Enver Erlant'ın şahadetine bir diyeceğiniz var mı ? Yok. Alt tarafı bir it, yirmibin lira eder mi demişsiniz, doğru mu ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Doğrudur demişimdir, Enver bey yalan söylemez. O anda öyle bir şey söylemişim ki, Enver bey böyle diyor.

BAŞKAN - Yani Enver beyin sözü doğru mu ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Kabul ediyorum.

BAŞKAN - Bir nokta var. (Sanık Celâl Bayar'a hitaben:) Nedim Ökmen, Mühendis veya Mimar değil, çeşme plânından anlamaması lâzım. Siz çeşmenin plânını Nedim Ökmen'e göndermişsiniz ve demişsiniz ki, onun hüsnüzevkinden eminim, şuna bir baksın. O da bunu iltifat telâkki etmiş ve bu iltifatın sevki ile bin lira, üç bin lira değerli köpeği Hayvanat Bahçesine yirmi bin liraya aldirmışsınız. Siz bu çeşmenin plânını Nafia Vekâletine gönderecektiniz. Nedim Ökmen'in anlamadığı bir mevzuda, hüsnü zevkünden eminim diye çeşmenin plânını gönderince o da işe başlamış.

SANIK CELÂL BAYAR - Bu bir hayır olduğu için yapılacak işlerle meşgul olmasını arzu etmiştim.

BAŞKAN - Reisicumhurun iltifatına bu vesile ile mazhar olunca harekete geçmiş gibi geliyor bana.

SANIK CELÂL BAYAR - Eğer bu işlerde mes'uliyeti mucip bir hareket varsa ben bu mes'uliyeti üzerimden atmağa niyetli değilim, hepsini tekabül ediyorum. Sizlere bütün hakikatları olduğu gibi ifade ettim. İlk andanberi söylüyorum ki, ben fiyat üzerinde durmadım. Fiyat hususu şahsımla alakalı bir mevzu değildir.

Ben hey'eti muhteremenizden rica ediyorum. Bütün mes'uliyeti benim üzerine bırakınız. Zaten buraya bu meseleden dolayı gelişim benim için kafi bir azap ve işkencedir.

BAŞKAN - Cezada, ben mes'uliyeti tekabül ettim, diğerlerini bırakınız demek olmaz. Âmmе namına benim sorduğum suallerden bir kanaat çıkarılacaktır. İleri geri soracağım ki hâdisenin küllü anlaşılacak. Tahkik bu. Ben mes'uliyeti kabul ediyorum, diğerleri kurtarılсын demek asla kabule şayan olamaz. Şimdi bir kişi çıkssa 500 kişinin mes'uliyetini üzerime yükleniyorum dese böyle bir şey kabule şayan olabilir mi ? Bunu nasıl söylersiniz.

AVUKAT BÜLENT ÜÇER - Efendim iki şahit huzurunuzda iken bir şey söyleyeceğim. Birinci şahit Faik bey bu satışın bedeli olan yirmibin liranın bir çek olarak Nedim bey veya Müsteşar tarafından kendisine tebliğ edildiğini beyan etti. Diğer şahit Enver Erlant yirmibin liralık satış bedelinin Tarık Rona tarafından daha sonra Banka marifetiyle İzmir Valisinin emrine gönderildiğini söyledi.

BAŞKAN - Öyle bir şey söylediniz mi ?

TANIK FAİK TALUY - Hayır. Bana telefon edilerek yirmi bin liralık çekin Ziraat veya İş Bankası vasıtasıyla İzmir Valiliği emrine gönderildiği bildirildi.

BAŞKAN - Fuat Bilge'yi çağırın.

Bu dördüncü şahittir. Bundan sonra daha dört şahit var, sonra davanın ıstar müdafaası var. Bunun için yetişmiyecek. Bundan sonra ki kısmı yarına bırakıyoruz.

MÜDAFİ EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Efendim son beyanınızda yarınki duruşma safhasında müdafilerin ıstar ve müdafaası gibi bir söz kullanmış bulunuyorsunuz. Biz yarın yapılacak duruşma esnasında müdafa yapabilecek durumda değiliz. Şunu arz etmek isterim ki, biz kararnameyi dün sayın Kumandanın müzaharet ve yardımı ile ancak alabildik. Kararnameye almamızdan hemen sonra, hatta, öğle teneffüsünde dahi çalışmamıza rağmen huzurunuzda bunu bu kadar kısa zaman içinde müdafa edebilmeye imkân görmüyoruz. Bize müdafa için dosyayı daha evvelden alabilmemiz için alâkalılara emir buyurmanızı rica ederim.

BAŞKAN - O halde yarın şahitleri dinleriz.

(Şahit Fuat Belge salona alındı.)

BAŞKAN - Adınız ?

TANIK - Fuat Belge.

BAŞKAN - Babanızın adı ?

TANIK - Ahmet.

BAŞKAN - Doğum tarihi ?

TANIK - 1313.

BAŞKAN - Vazifeniz ?

TANIK FUAT BELGE - Atatürk Orman Çiftliği Hesap İşleri Şefi.

BAŞKAN - Hâdise zamanındaki işiniz ?

TANIK FUAT BELGE - Aynı vazifede idim.

BAŞKAN - Celâl Bayar ve Nedim Ökmen'i tanırırsınız, şahadete mâni bir haliniz var mı ?

TANIK FUAT BELGE - Yok efendim.

BAŞKAN - Yemin edeceksiniz.

(Yemin verdirildi).

BAŞKAN - Bu köpeğin çiftliğe satışı hakkında malûmatınız ne ise söyleyiniz.

TANIK FUAT BELGE - Bünden takriben bir sene evvel o zaman Çiftlik Müdürü Tarık Rona ve yanında Ticaret Şefi Fatin Utku beni çağırdılar, köşkten bizi tazyik ediyorlar, Afgan Kralının Bayar'a hediye ettiği köpeği yirmi bin liraya almamızı istiyorlar denildi. Tarım Bakanı, Müsteşar Muavini Enver Erlant bize bildirdi, dediler. Ondan sonra bana bir yazı yazdılar. Bu emri yerine getireceğiz ve bu parayı Kemal Hadımlı namına yollayacağız, dediler. İş Bankası vasıtasıyla gönderildi.

BAŞKAN - Satışın şekli nasıl oldu ?

TANIK FUAT BELGE - O safahatı bilmiyorum.

BAŞKAN - Enver Erlant bey yirmi bin liradan alacaksınız demiş.

Tanığın Yüksek Soruşturma Tutanağının 42 nci sahifesindeki ifadesini okuyoruz.

(Tanığın Yüksek Soruşturma tutanağının 42 nci sahifesindeki ifadesi okundu.)

BAŞKAN - Başka diyeceğiniz var mı ?

TANIK FUAT BELGE - Yok efendim.

BAŞKAN - Sorulacak bir şey var mı efendim ?

HAŞSAVCI - Nedim Ökmen'den şu hususların sorulmasını istiyorum: Nedim Ökmen ifadesinde, bilhassa Yüksek Soruşturma'daki ifadesinde, bu köpeğin diğer hayvanlar gibi çiftliğe hediye edilmiş olduğunu söylüyor. Hediye edilen bir şey menkul olursa şüphesiz teslim edildiği anda mülkiyeti alana intikal eder. Bu köpeğin mülkiyetinin intikalinden on ay sonra satışının nasıl yapıldığını öğrenmek istiyorum.

SANIK NEDİM ÖKMEN - Köpeğin çiftliğe gidişinden haberim yoktur. Başyaverin sözüne göre Celâl Bayar Çankaya köşkünün bahçesinde bu köpeğin bakılamayacağını, Hayvanat Bahçesinde muhafaza edilmesini emretti. Hayvanat Bahçesine gidilinceye kadar bir odada muhafaza edildi. Çeşme meselesi mevzuu bahis olduktan sonra satış mevzuu ortaya çıktı.

BAŞKAN - Daha 4 şahit vardır. Vaktin geçmesi sebebiyle duruşmaya yarın sabah saat 9,30 da devam etmek üzere oturumu kapatıyorum.

Kapanma saati: 18.00

İ K İ N C İ C E L S E

(15/10/1960 Cumartesi)

Açılma saati: 9.30

1-	Yüksek Adalet Divanı Başkanı	:	Salim BAŞOL
2-	" " " Üyesi	:	Selman YÖRÜK
3-	" " " "	:	Rıza TUNÇ
4-	" " " "	:	Ferruh ADALI
5-	" " " "	:	Abdullah ÜNER
6-	" " " "	:	Hıfzı TUZ
7-	" " " "	:	Hasan GÜRSEL
8-	" " " "	:	Nahit SAÇLIOĞLU
9-	" " " "	:	Cahit ÖZDEN
1-	" " " Başsavcısı	:	Altay Ömer EGESEL
2-	" " " " Yard.	:	Fahrettin ÖZTÜRK
3-	" " " " "	:	Avni YURTSEVER
4-	" " " " "	:	Faruk Siret DEĞERMEN
5-	" " " " "	:	Orhan ERDOĞAN
6-	" " " " "	:	Niyazi KIRDAR
7-	" " " " "	:	Ahmet BAYRAK
8-	" " " " "	:	Süleyman TAŞER
9-	" " " " "	:	Necdet DAĞCIOĞLU
10-	" " " " "	:	Servet TUZUN
11-	" " " " "	:	Turgut LÜLECI

Zabıt Kâtibi..... : Necmi ENER

BAŞKAN - Sanıklar getirildi. Bağlı olmayarak yerlerine alındılar. Sanık Nedim Ökmen müdafileri hazır, yüzlerine açık olarak duruşmaya devam olundu.

BAŞKAN - Şahit Fatih Utku'yu çağırın.

(Şahit Fatih Utku getirildi).

BAŞKAN - Adınız ?

Şahit - Fatih

BAŞKAN - Soyadınız ?

ŞAHİT FATİH - UTKU

BAŞKAN - Babanızın adı ?

ŞAHİT FATİH UTKU - Lütfi

BAŞKAN - Kaç doğumlusunuz ?

ŞAHİT FATİH UTKU - 1340.

BAŞKAN - Şimdiye kadar nerede çalışıyordunuz ?

ŞAHİT FATİH UTKU - Atatürk Orman Çiftliği Ticaret Şefi olarak çalışıyorum. Halen de oradayım.

BAŞKAN - Tanıyor musunuz sanıkları ? Bakın bakalım. Celâl Bayar, Nedim Ökmen...

FATİH UTKU - Evet, tanıyorum.

BAŞKAN - Kendileriyle akrabalığınız, bir yakınlığınız var mı ?

ŞAHİT FATİH UTKU - Yok.

BAŞKAN - Yemin edeceksiniz.

(Şahide yemin ettirildi).

BAŞKAN - Celâl Bayar'a Afganistan'dan gönderilen hediye köpeğin çiftliğe satılması hususunda tazyik yapılmıştır. Bu hususta ne biliyorsunuz ?

ŞAHİT FATİH UTKU - Müessesenin Ticaret Şefi olmak itibarıyla Müessese Müdürünün yanına sık sık vazife icabı girip çıkıyordum. Girip çıktığım günlerden birinde Müessese Müdürümüz telefonla konuşuyordu ve bir iki kelime daha konuştu ve telefonu kapattı. Onun üzerine Müdüre baktım asabı bozuktu. Kendisine sordum. Önemli bir şey mi var? Niçin sinirlisiniz? dedim. Kendileri dediler ki, " aynı mevzu, köpek mevzuu. Müsteşar Muavini telefon ediyor, diyor ki : Köşk sıkıştırıyor, biran evvel köpeğin para muamelesini ikmal edip İzmir'e gönderin ve durumu da Vekil beye arzedin. Bu itibarla bu işin neticelendirilmesini istiyorlar." denildi. Bunun üzerine Müessese Müdürü Tarık bey, "Artık bu işin tahammülü kalmadı. Bu muameleyi tekemmül ettirip İzmir Valiliği emrine (20) bin lirayı göndermekten başka çare yoktur." deyip Hesap İşleri Şefi Fuat beyi çağırdı. Ona vaziyeti anlattı. Bu suretle hesap işlerine talimat verildi. Ertesi günü Yirmibin lira İzmir Valiliği emrine gönderildi. Bu sebeple bu hususta tamamlanmış oldu. Malumatın bundan ibarettir.

BAŞKAN-- Para nasıl tedarik edildi ?

ŞAHİT FATİH UTKU - Efendim, Müessesenin para durumu sıkıştı. Bu sebeple biz böyle bir mevzuda kalkıp da lüzumu olmadığı halde yirmi bin lirayı böyle bir şeye bağlamayı aklımızdan geçirmezdik. Fakat böyle bir mevzu ile karşılaşınca ve ille para gönderilecek denince mecbur kaldık, gönderdik. Tahmin ediyorum. Satıştan temin edilen para İzmir Valiliğine gönderildi.

BAŞKAN - Sizden evvelki şahitler 200 adet kıvrırcık koyun satıldı dediler. Böyle bir şey biliyor musunuz ?

ŞAHİT FATİH UTKU - Biliyorum, para darlığı içinde kaldığımız zaman koyun, süt, yahut yoğurt satışı yapıyorduk.

(Sanığın Yüksek Soruşturma Kurulunda mazbut sahife 42 deki ifadesi okundu).

BAŞKAN - Bu ifade sizin mi ?

FATİH UTKU - Benim efendim.

BAŞKAN - Bir diyeceğiniz var mı ? Bu ifadeye karşı ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Hayır..

SANIK CELÂL BAYAR - Hayır, efendim.

SANIK NEDİM ÖKEMN MÜDAFİİ EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Müsaade ederseniz, bir soru soracağım.

- Şahidin okunan ifadesinde para vaziyetlerinin müsait olmadığı bildirilmekte, bunun telâfisi için 200 koyunun satıldığından okunan ifadesinde bahsedilmemektedir. Bilahare huzuru-nuza geldiği zaman da 200 koyunun satıldığından bahsetmedi, Yüksek Başkanlığın ikazı üzerine bundan ancak bahsetti. Şimdi şahitten sorulmasını rica ediyorum: Bu koyunlar sırf bu parayı temin için mi satılmıştı? Yani münhasıran bu parayı temin için mi bu satış yapılmıştı ?

BAŞKAN - Cevap verin.

ŞAHİT FATİH UTKU - Bendeniz Müessesenin Ticaret Şefiyim. Yalnız yaptığım iş bu değil, bu itibarla bu ifadenin verildiği sırada bunu hatırlamama maddeten imkân yoktu.

BAŞKAN - Peki, buyurun...

BAŞKAN - Hâki Şemsettinoglu'nu çağırınız.

(Şahit Hâki Şemsettinoglu salona alındı.)

BAŞKAN - Adınız ?

Şahit - Hâki.

BAŞKAN - Soyadınız?

ŞAHİT - Şemsettinoglu.

BAŞKAN - Babanızın adı ?

ŞAHİT HÂKİM ŞEMSETTİNOĞLU - Hadi.

BAŞKAN - Kaç doğumlusunuz ?

ŞAHİT HÂKİ ŞEMSETTİNOĞLU - 1336.

BAŞKAN - Vazifeniz ?

ŞAHİT HÂKİ ŞEMSETTİNOĞLU - Hayvanat Bahçesi Âmiri.

BAŞKAN - Hâdise zamanında vazifeniz nedir ?

ŞAHİT HÂKİ ŞEMSETTİNOĞLU - Aynı vâzifedeyim.

BAŞKAN - Sanıkları tanıyor musunuz Celâl Bayar'ı, Nedim Ökmen'i.

ŞAHİT HÂKİ ŞEMSETTİNOĞLU - Tanıyorum, efendim.

BAŞKAN - Şahitliğe mâni akrabalık, hısımlık gibi bir haliniz var mı ?

ŞAHİT HÂKİ ŞEMSETTİNOĞLU - Yoktur.

BAŞKAN - Şimdi yemin edeceksiniz.

(Şahide yemin ettirildi).

BAŞKAN - Söyleyin bakalım.

ŞAHİT HÂKİ ŞEMSETTİNOĞLU - Efendim, bundan tahminen bir buçuk sene evvel köşkten Hayvanat Bahçesine bir adet Afgan tazısı gönderilmişti. Aradan tahminen 6 - 8 ay geçtikten sonra bir gün Ziraat Vekaleti Müsteşar Muavini Enver Erdalan gelip tazıya baktı, göz geçirdi. Ondan bir hafta sonra, o zamanki Tarım Bakanı Nedim Ökmen bir tatil günü gelmiş, ben bulunmadım. Yine tazıyı bir gözden geçirmiş, her ikisinin arka arkaya tazıyı gözden geçirmelerine o zaman bir mana verememiştik. Ondan sonra Çiftlik Müdürü Tarık Rona'nın odasındaiken eskiden bize Hayvanat Bahçesine bırakılmış olan tazının yirmi bin liraya satın alınması hususunda Vekaletten emir aldığını söyledi. Yirmi bin liraya bu hayvanın alınması hususu bizim için bir sürpriz teşkil etti. Böyle bir köpeğe Yirmi bin lira vermektense Hayvanat Bahçesine bu para ile daha alâka celbedici hayvanlar almak mümkündü. Tabii bu emrivaki hadisesinde zamanın şartlarına göre üst makamlardan verilen emre fazla mukavemet gösteremedik. Yirmi bin liranın ödenmesi hususunda gerekli formaliteyi ikmal ettik.

BAŞKAN - Yani kendi halinizde kalsaydınız almayacaktınız.

ŞAHİT HÂKİ ŞEMSETTİNOĞLU - Evet, almayacaktık.

BAŞKAN - Bu ifadeye karşı bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Lütfen şahide sorar mısınız? Şahşen benden bir tazyik görmüş mü ?

ŞAHİT HÂKİ ŞEMSETTİNOĞLU - Zaten kendilerine muhatap değiliz, bize bizzat söylemesi şart değildi. Müdürümüze emir verirler.

BAŞKAN - Sizin bir diyeceğiniz var mı, bu ifadeye karşı ?

SANIK CELÂL BAYAR - Yok efendim.

AVUKAT BÜLENT ÜÇER - Efendim, çünkü celsede Hayvanat Bahçesi selâhiyetlisinin teklifi üzerine İdare Hey'etince bir karara raptedildiği hususunda bir belge okundu. Bu hayvanat bahçesinin yazmış olduğu müzekkerede şahidin imzası bulunuyor mu idi ? Şayet şahidin imzası bulunuyorsa, kendisinden bir sual sormak istiyorum.

ŞAHİT HÂKİ ŞEMSETTİNOĞLU - Var.

MÜDAFİ AVUKAT EMİN ABDULLAH - O halde o tezkerede, elimizde dosyanın sureti olmadığı için özür dilerim. Kıymetinin iki bin sterlin olduğu anlaşılan bu köpeği yirmi bin liraya alınması hususu İdare Hey'etince teklif ediliyordu. Bunun memleketimizde nadir bir şey olarak geldiğini ve memleketimizde emsali bulunmadığı hakkında bazı şeyler vardı.

BAŞKAN - Geçen oturumda alt tarafı bir it, bin beşyüz lira istemiş, diye Nedim Ökmen'in söylediğini şahit söyledi. Nedim Ökmen de teyit etti. Artık Nedim Ökmen'in bu teyidine göre başka bir şeye lüzum var mı ?

BAŞKAN - Şahit Hadi Olcay'ı çağırınız.

(Hadi Olcay salona alındı).

BAŞKAN - Adınız ?

ŞAHİT - Hadi Olcay

BAŞKAN - Kaç doğumlusunuz ?

ŞAHİT HADİ OLCAY - 1337.

BAŞKAN - Şimdiki vazifeniz ?

ŞAHİT HADİ OLCAY - Orman Çiftliği Veterineri.

BAŞKAN - Hâdise zamanındaki vazifeniz?

ŞAHİT HADİ OLCAY - Aynı.

BAŞKAN - Sanık Celâl Bayar ve Nedim Ökmen'i tanır mısınız?

ŞAHİT HADİ OLCAY - Tanıyorum.

BAŞKAN - Akrabalığınız ve hısımlığınız gibi şehadete mâni bir haliniz var mı ?

ŞAHİT HADİ OLCAY - Hayır.

BAŞKAN - Şimdi yemin edeceksiniz.

(Şahide yemin ettirildi).

BAŞKAN - Buyurun, söyleyin...

ŞAHİT HADİ OLCAY - Efendim, 1959 senesi kış aylarında idi. Bu hayvanı bize köşkten getirdiler. Hava soğuk olduğu için Dairemize almıştık. Aradan 6 ay kadar zaman geçtikten sonra bu köpeğin, satın alınması hususunda Çiftlik Müdürü Tarık Rona çağırdı. Celâl Bayar'ın yaveri tarafından Ziraat Vekâleti Müsteşar Muavini beye telefon edildiği ve bu köpeğin 20.000 liraya satın alınması icabettiğini, bize söyledi. Formalitelerin tamamlanmasını bize emretti. Bu suretle aramızda konaştık. Köpeği yirmi bin liraya

alamazdık. Çünkü o zaman malî durumumuz iyi değildi. Bu para ile daha çok alâka çekecek hayvanlar almamız kabildi. Meselâ 20 bin liraya Zürafe alabilirdik.

BAŞKAN - (Sanıklara hitaben) Bu şهادete karşı bir diyecğiniz var mı ?

(Yok sesleri)

BAŞKAN - Şahit Tarık Rona'yı çağırın.

(Tarık Rona salona alındı.)

BAŞKAN - Adınız ?

ŞAHİT - Tarık Rona

BAŞKAN - Babanızın adı ?

ŞAHİT TARİK RONA - Mehmet Emin

BAŞKAN - Kaç doğumlusunuz ?

ŞAHİT TARİK RONA - 1328.

BAŞKAN - Şimdiki vazifeniz ?

ŞAHİT TARİK RONA - Açıktaım. Bu hâdiselerle ilgili olarak Ziraat Vekâletince vazifeme nihayet verildi. Atatürk Orman Çiftliği Müdürüyüm.

BAŞKAN - Sanık Celâl Bayar ve Nedim Ökmen'i tanıyor musunuz ? Akrabalık, hısımlık gibi şهادete mâni bir haliniz var mı ?

ŞAHİT TARİK RONA - Hayır, Yoktur.

(Şahide yemin ettirildi).

BAŞKAN - Bu hâdise hakkında bildiğinizi söyleyiniz.

ŞAHİT TARİK RONA - Efendim, 1959 yılının ilk ayları içerisinde tahmin ettiğime göre Şubat ayında olacak bir gün, Cumhurbaşkanlığı İdare Amirliğinden Sabık Reisisumhur Celal Bayar'a Afgan Kralı tarafından hediye edilmiş olan bir köpeğin Hayvanat Bahçesine gönderilmesi arzu edildiği ve bir araba yollamak suretile hayvanın aldirılması yolunda telefonla talimat verildi. Bu talimatı muavinim Sefa Aloglu aldı ve arabayı köşke göndermek suretiyle hayvanı getirtti. Biz bu hayvanın, Hayvanat Bahçesine gönderilmiş olmasını daha evvel yine Pakistan Reisisumhuru tarafından hediye edilen Reksim cinsi İnekler gibi hediye olarak Hayvanat Bahçemize gönderildiği kanaatine vardık. Bu hâdiseden 3-4 ay geçtikten sonra bir gün Sabık Bakan, Orman Çiftliğine geldiği zaman beni çağırdı.

BAŞKAN - Kim çağırdı ?

ŞAHİT TARIK RONA - Sabık Bakan Nedim Ökmen beni çağırdı ve Hayvanat Bahçesine Sabık Reisisicumhur tarafından gönderilmiş olan köpek hakkında malûmat istedi. İstedikleri malûmat da Hayvanın ırkı, evsafı ve sairesi hakkındaydı. Bunun üzerine bizzat benim refakatimde Hayvanat Bahçesine inerek hayvanı tetkik etmek arzusunu izhar etti. Birlikte indik, tetkik etti. İncelemesi sonunda bir şey söylemedi. Yalnız başını sallamak suretiyle iktifa etti ve oradan ayrıldılar. Hayvanat Bahçesinde köpeği ziyaretten bir kaç gün sonra bendeniz bir iş zımında Vekâlete gittim. Vekâlete gittiğim zaman, Müsteşar Muavini Enver Erland ile karşılaştım. Bir mevzu konuşacağını ifade ederek beni odasına davet etti ve şu vakıayı izah etti:

Bu konuşmamızdan bir iki gün evvel, at yarışlarında kendisi komiser sıfatıyla bulunduğunda sırada eski Reisisicumhur yaverinin kendisini gördüğünü ve hayvanat bahçesine verilmiş olan köpek mevzuu üzerinde Celâl Bayar ile Nedim Ökmen arasında bir konuşma vukubulmuş olduğunu, fakat her halde bunun unutulmuş olacağını ifade ettiğini söyledi. Bu konuşmanın ertesi günü de yine Enver Erland'ın Başyavere bunu hatırlatmasını, Nedim Ökmen'e izah ettiğini, onun üzerine kendisinin de "İyi ki hatırlattın. Bu köpeğin alınmasını istiyorlardı. Bunu alacağız" diye söylediğini ifade etti. Enver Erland bey bu köpeği hangi şartlarla ve ne fiatla alınmasını kendisinden sorduğu zaman 1000 - 1500 lira civarında olduğu cevabını verdiğini söyledi.

BAŞKAN - Kime cevap vermiş ?

ŞAHİT TARIK RONA - Nedim Ökmen'e. Bunun için bir bedel ödenmesi yolunda talimat verdiğini Enver Erland bey ilk konuşmamızda bendenize izah etti ve onun üzerine de keyfiyetten Başyaveri Enver bey telefonla haberdar etmiş. O da bu hususu Celâl Bayar'a anlattıktan sonra bu mevzuda cevabı yine telefonla bildireceğini ifade etmişti. Enver Erland bey ile ilk konuşmam esnasında hadise bu safhada bulunmakta idi. Bundan iki gün sonra Enver bey beni telefonla arayarak bu köpek için aldığı cevapta böyle bir köpeğin bir iki bin liralık hayvan olmadığı ve menşesinde iki bin sterlinlik civarında kıymet ifade ettiğini, bu itibarla bu hayvanın Orman Çiftliği tarafından 20 bin lira üzerinden alınacağı hususunda cevap verildiğini söyledi. Başyaverden bu cevap alındıktan sonra, keyfiyeti Sabık Tarım Bakanına da izah ettiğini, onun bu mikdarı öğrenince bir üzüntü vakfesi geçirdiğini, hatta (bir köpek için de bu para verilir mi) deyip kısa bir tereddüitten sonra "Ne yapalım, alacağız". Söyle Tarık benimle bu mevzuda konuşsun." diye ifade etti.

Bu ikinci konuşmamız, bu emri almış olmamıza rağmen o günlerde müessesemizin durumu bir çok inşaatımızdan ötürü müteahhitlerin istihkaklarını, süt fabrikasına süt vermiş olan müstahsillerin alacaklarının ödenmesinde zorluk ve nihayet bir hafta sonra yaklaşacak olan aybaşı dolayısıyla müstahdemin ve memurların maaşlarının tediyesindeki müşkülât sebebiyle emri alır almaz Bakanı ziyaret ederek bu emri doğrudan doğruya ondan almakta içtinap ettim ve bu arada bir müddet ve zaman kazanmayı ve kat'i emri aldıktan sonra bedelinin ödenmesinin üzerinde vukubulması muhtemel tazyikler karşısında müessesemi de zor durumda bırakmamayı düşündüm ve kendisini görmem Enver Erland tarafından Bakanlık emrine atfen bana bildirilmiş olmasına rağmen kendisini

ziyaret etmedim ve bu mevzuu açmadım. Ondan sonra iki üç defa Enver Erland bey, bu köpeğin bedelinin İzmir'e gönderilmiş olup olmadığı hususunun Cumhurbaşkanlığı Başyaveri tarafından ısrarla takip edilmekte olduğunu ve kendilerinden cevap istediklerini söyledi.

BAŞKAN - Kim söyledi ?

ŞAHİT TARIK RONA (devamla) - Efendim, Enver Erland'ı Cumhurbaşkanlığı Başyaverinin sık sık telefon etmek suretiyle bu emrin yerine getirilmiş olup olmadığını sorduğunu, takip ettiğini, söyledi. Ben de kendisine imkânlarımızın müsait olmadığını ve bu arada Bakanı ziyaret etmek suretile bu mevzuu konuşmak fırsatını elde edemediğimi söyledim. Nihayet yine bir gün odamda Muavimle muhtelif evrak üzerinde çalışmakta iken Müsteşar Muavini Enver Erland bey son bir defa daha telefon ederek bu hayvanın bedelinin gönderilip gönderilmediği hususunun, biraz evvel köşkten kendisine telefonla sorulmuş olduğunu ve biraz sonra da yeniden telefon açılmak suretile bu mevzuda cevap alınacağını ifade etti. Bu konuşmamızın son safhalarında Müessesenin Ticaret işleri Şefi Fatih Utku odama girdi. Bu hayvanın alınmasına müessesemiz için lüzum ve ihtiyaç yoktu. Esasen o sıralarda Müessese muhtelif ödeme zaruretlerinin yükü altında sıkışık durumda bulunmaktaydı. Bir çok müesseselere daha evvel vermiş olduğumuz muhtelif yiyecek maddeleri bedelleri ya tahsisatlarının bitmiş olması veya yeniden münakalelerinin sağlanmamış olması dolayısıyla tahsil edemediğimizden ötürü hakikaten sıkışık durumda idik. Ona tekaddüm eden günlerde hayvanat bahçesi şefi arkadaşımız tarafından bana bir seyyar canbazhane tarafından küçük bir timsahın dört bin lira mukabilinde satılması yolunda müracaat edildiğini ve bunu almamızın halkın alâkasını celbetmek bakımından bahçe için faydalı olacağını söylemesi ve buna bendenizin şahsen kani olmama rağmen, arzemiş olduğum o günkü ödemelerde fazla hassas ve itinalı davranmak zarureti müvacehesinde arkadaşlarımın bu isteğini dahi reddetmiş bulunmaktayım. Fakat, arzettiğim bu son tazyik üzerine biraz evvel Enver bey son telefon içersinde, bir kaç dakika sonra cevap alınacağını tebliğ ederken (Bu durumu Bakana anlatmıştık ve kendisinin de bu paranın sür'atle İzmir Valisi emrine gönderilmesi hususunda kat'î emri bulunduğunu) ifade etti. Arkadaşlarım şahit olmuşlardır. Bu üzüntünün sebeplerini ve bir iki haftadan beri devam etmekte olan tazyik yükü altında bulunduğumu kendilerine izah ettim. Bu arada Hayvanat Bahçesi Âmiri arkadaşım Hâki'yi de çağırdım. Ona da "bu hayvanın satın alınması hususunda devamlı arzu ve tazyik karşısındayız ve fiyatı da tesbit ve bize emrolundu. Ancak bu hususta biz de takdir edilen veya emredilen bu fiatla hakikî kıymeti hakkında tam bir kanaat sahibi olmak için Veteriner Hadî ile birlikte bu hayvanın kıymetini takdire çalışın. Bu hususta sarîh ve açık bir kanaatımız olsun" dedim. Arkadaşlarım, o zamana kadar böyle cins bir hayvanın Atatürk Orman Çiftliği Hayvanat Bahçesinde alınmış, satılmış olduğuna ve ne de yurt içersinde diğer eşhas elinden alınıp satıldığına şahit olmadıklarını ve bu hayvanın hususiyetlerine dair malûmatlarının olmadığını, bu itibarla bu hayvanın kıymetinin takdiri hususunda hiç bir fikirlerinin olmadığını söylediler. Esasen o günkü arkadaşlarımızla konuşmamız esnasında, bu hayvan için ödenecek bedelin emredilmiş bulunması dolayısıyla bunun üzerinde daha fazla duramadık. Yalnız bu keyfiyeti, hayvan fiyatı hakkında bir fikrimiz olmadığını ve arkadaşlarımızın İdare Hey'eti olarak bunu almakta

mahzur gördüklerini, ilk fırsatta Bakana izah etmek üzere mutabık kaldık.

Orman Çiftliğine gelmiş olan Nedim Ökmen'e, arkadaşlarımla mütalâasıyla birlikte, kendi fikrimi de ilâve etmek suretiyle anlattım. Kendileri "Ne yapalım, bunu alacağız" dediler ve kat'i şekilde bizzat bana tebligatta bulundular. O gün öğleden sonra, İdare Hey'eti arkadaşlarla kararı ikmal ettik. Bizim Atatürk Çiftliğinin alım ve satım talimatnamesine göre elli bin liraya kadar olan işlerde İdare hey'etinin kararlarını onaylamak yetkisi Çiftlik Müdürüne yani bendenize ait olduğu halde bu mevzuu şayanı ifa görmemiş olduğumuz için son anda emrini bir defa hatırlatmak, arkadaşlarımızın ve Müessese Müdürü olarak bendenizin bu emrin tahakkuk ettirilmesini mahzurlu görmüş olduğumuzu bir vesikaya rapdetmek suretile bunu önlemek maksadiyle tasdikim benim tarafımdan değil, bizzat Bakan tarafından yapılmasını uygun gördüm.

BAŞKAN - Böyle bir yazı yazdınız mı ?

ŞAHİT TARIK RONA - Hayır, İdare Hey'eti kararının son cümlesindeki "Keyfiyet Çiftlik Müdürünün tasdikine sunulur." ibaresini "Tarım Bakanlığı Yüksek Makamının tasdikine sunulur" diye bağladık ve ertesi günü İdare Hey'eti kararını bizzat Vekâlet makamına götürdüm ve kendisine (20.000) liraya alınması emredilmiş olan köpek mevzuuna mütedair karar" olduğunu izah ettim. İmza ettiler ve onun üzerine bu parayı İzmir Valisi Kemal Hadımlı emrine yolladık. Hadise bundan ibarettir.

BAŞKAN - Peki, Elli bin liradan aşağı alış verişlerin muamelesi benim tarafımdan tasdik edilir, bunun bir hususiyeti vardır diye bir şey söylediniz mi Vekile ?

ŞAHİT TARIK RONA - Kendisi bunun şahsına taallük etmeyeceği yolunda bir ifadede bulunmadılar. Yalnız bu kararın bu işe müteallik bulunduğunu açıklamak suretiyle imza ettirdim.

BAŞKAN - Siz de, haddi zatında benim vazifemdir, ama siz alâkadar olduğunuz için size imza ettiriyorum, dediniz mi ?

ŞAHİT TARIK RONA - Hayır.

BAŞKAN - Bedelini nasıl tedarik ettiniz ? O anda kasanızda nakit paranız var mıydı ?

ŞAHİT TARIK RONA - Efendim, köpek bedelinin ödenmesine tekaddüm eden günler içinde, arzettiğim gibi, muhtelif istihkakların ödenmesi zarureti ile Müessese sıkışık durumda idi. Onun için biz, Müessese Hayvanlarından bir kısmını elden çıkarmak mecburiyetinde kaldık. Şu cihet de yine arz etmek faydalı olacak bir hususu ihtiva ediyor: Atatürk Orman Çiftliği talimatnamesine göre istihsal ettiği her nev'i nebati ve hayvanı mahsullerin kendi mevzuatı dairesinde satışa arzeder. Yalnız hayvan satışları bir hususiyet arz etmektedir. 1958 yılından beri Tarım Bakanlığı Müesseselere hayvan mevcutlarının arttırılması yolunda ciddi ve esaslı...

BAŞKAN - Şimdi bunun bedelini nasıl tedarik ettiniz? Nakden var mıydı ?

ŞAHİT TARIK RONA - (devamla) - Hayvanlarımızı sattık. Son olarak 200 adet damızlık koyun satmak mecburiyetinde kaldık ve bunun bedelini ödedik.

(Şahidin 38 nci sahifedeki ifadesi okundu).

BAŞKAN - Sanığın Yüksek Soruşturma Kurulundaki 38 nci sahifedeki ifadesi okundu.

-BAŞKAN - Burası doğru mu ?

TARIK RONA - Evet..

BAŞKAN - (Nedim Ökmen'e) Ne diyorsunuz ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Şahit Tarık Rona Çiftlik Müdürü olması itibariyle ceryan eden hadiseyi olduğu gibi izah etti. Bir gün öğle yemeğinde kendisiyle temas ettiğim zaman kendisine " Ne yapalım, alacağız" demişim, bu sözleri söylerken nasıl bir eda ve tavrım vardı ? Hatırlıyorlar mı ? Lütfen onu da anlatsınlar...

ŞAHİT TARIK RONA - Efendim, arzulu gibi bir ifade olmadığını arzetmiştim. Yani "Ne yapalım, alacağız" kelimelerinin o anda bende tevlit etmiş olduğu intiba; kendisinin istemeyerek bu muameleyi mutlak surette ifa etmek mecburiyetinde kaldığı şeklindedir.

BAŞKAN - Nedim Ökmen, şahit diyor ki: onun da muhtar kaldığını anladım. O halde mukavemet etseydiniz, nihayet bir bakan-dınız, ne olurdu ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Edemezdim efendim...

BAŞKAN - Olamaz deseydiniz, ne netice tevlit ederdi ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Onu şu anda takdir edemem efendim.

BAŞKAN - Nihayet Bakanlıktan çekil derlerdi, daha başka bir şey olamazdı.

SANIK NEDİM ÖKMEN - Hayır öyle de demezlerdi, ne olacağını takdir edemiyorum.

BAŞKAN - Dün dinlenen şahit Faik Talu, köşkten sık sık telefon ettiğini söylemedi. Bir şahidin ifadesine göre "Bir telefon edildi, belki " dedi. Yani böyle sık sık köşkten telefon edildiği hususunu söylemedi.

ŞAHİT TARIK RONA - Esasen bendeniz muhatap olmuyordum. Müsteşar Muavini Enver muhatap oluyordu. Kendisinin bana ifadesi bu mevzuda en az dört beş defa telefon etmiş olması bunu gösteriyor. Hatta bir tanesinde bendeniz çiftlikte olmadığım bir anda muavinime, biraz evvel köşkten telefonla sorulduğu ona da ifade edilmiştir.

BAŞKAN - Celâl Bayar, bu ifadeye karşı bir diyeceğiniz var mı ?

SANIK CELÂL BAYAR - Efendim, şahidin iç muameleler hakkındaki söyledikleri şeylerden benim malûmatım olmasına ve usullerini bilmeme maddeten imkân yoktur. Bize taallük eden kısımlar hakkında söylediklerini dün tafsilâtile cevap olarak arz etmiştim. Bunu tekrar etmek ve burada tekrar mevzubahis etmek niyetinde değilim.

BAŞKAN - Yalnız, köşkten sık sık alınması hususunda telefon edildiğini söylüyor.

SANIK CELÂL BAYAR (devamla) - Sık sık telefon yapan kimdir ?

BAŞKAN - Başyaver.

SANIK CELÂL BAYAR (devamla) - Benim bu zevatla hiç bir surette, hiç bir şekilde temasım yoktur. Kendilerini bir meslek adamı olarak takdir ederim. Fakat dün burada eski Yaverim şahadette bulundu. Eğer bu iş sık sık veyahut her hangi bir şekilde takip olunmuşsa, bizzat kendileri tarafından olmuştur. Binaenaleyh, benim için bir şey söylememe imkân yoktur.

BAŞKAN (Avukatlara hitaben) : Şahitlerden soracağınız bir şey var mı ? Tahkikatın genişletilmesi hakkında bir isteğiniz var mı ?

MÜDAFİ EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Muhterem Başkanım, dünkü celsenin kapanması zamanında arz ve rica etmiştim. Biz perşembe akşamı kararnameyi aldık. Bu sebeple dosyaya vazîülyed olamadık. Dün duruşmaya geldik. Vesikaların bir kısmını burada öğrendik. Halen de dosyanın neleri muhtevi olduğunu ve müdafaamızda hangi evrakın ve delillerin bize yarayacağını bilmiş ve öğrenmiş değiliz.

BAŞKAN - Dün okunması lâzım gelen vesikaların hepsi okundu. Sorular soruldu, şahitler dinlendi.

AVUKAT EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Arzedeyim. Kararnameyi okuduğumuz zaman Ek 6 , ek 7 gibi bazı kayıtlar ve muhtevalara şahit olduk. Ancak dün duruşmaları takip ettiğimiz zaman bunun 45 sahifelik bir muhteva bulunmuş olduğunu öğrenmiş bulunuyorum.

BAŞKAN - Şu halde müddet istiyorsunuz.

AVUKAT EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Evet, dosyayı okumak istiyoruz.

BAŞKAN - Peki, buyurun...

AVUKAT BÜLENT ÜÇER - Muhterem Reisim, arkadaşımın sözlerine aynen iştirak ediyorum. Dosyayı okumak mevki ve ıztırasındayiz ve ihtiyacındayız. Ancak bu iştirhamımızı ben yüksek delâletinizi ilâveten iştirham etmekle bitireceğim.

Dün öğleden sonraki celsede şahitlerin dinleneceğine muttali olduğumuz için, yarım saatlik fasıladan istifade ederek dosyaya göz gezdirmek arzusuna kapıldım. Fakat, bütün gayretimize rağmen, başvurduğumuz makamlar daha mahkeme kaleminin nerede bulunduğunu, yerini dahi tayin edemediler.

BAŞKAN - Mühlet mi istiyorsunuz yani ?

AVUKAT EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Mühlet istediğimizi biraz evvel arzemiştım. Dosyayı okumak için Adaya her zaman vasıta bulunamaması, gelip gitmemize imkân bırakmamaktadır. Her vakit serbestçe gelip gitmeye imkân olmayan bir mahaldeyiz. Öğleden sonra kalıp dosyayı okumak istiyoruz. Muhakkak ki, bizi getiren vasıta hazurunla dönecektir. Acaba öğleden sonra mahkeme elemanları olarak...

BAŞKAN - Divan Kâtipliğine müracaat ederseniz, dosyayı verirler, okursunuz.

AVUKAT EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Müracaata muktedir oluyoruz, fakat imkânı temin etmeye muktedir olamıyoruz.

BAŞKAN - Sözüünüzü uzatmayın...

AVUKAT EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Biz bu hususta müteakip celsede yüksek huzurunuzda gelip de aynı şekilde dosyayı okumaktan mahrum kaldığımızı söylediğimiz zaman bizi mes'ul tutmamanızı ve davayı uzatmaya matuf bir hareket olarak kabul etmemenizi istirham ediyorum.

BAŞSAVCI ALTAY ÖMER EGESİL - Dosyanın bütün delilleri yüksek hey'et huzurlarında, Avukatların da gözü önünde tetkik edildi. Buna rağmen kendileri mademki müdafaa durumunda olmadıklarını söylüyorlar. Kendilerine kısa bir mehil verilmesini biz de talep ediyoruz.

Bize gelince; Bizim tevsiî tahkikat hakkında bir talebimiz yoktur. Arzu edilirse esas hakkındaki mütalaamızı dermeyana amadeyiz.

AVUKAT EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Sayın iddia makamı lüzum görülürse iddialarını serdedeceklerini bildirdiler. Bizim tevsiî tahkikat talebimiz mutlaka davanın uzatılması değildir. Biz mahkemeğe faydalı olmayı düşünüyoruz. Eğer Savcılık iddiasını yaparsa tevsiî tahkikattan sonra doğrudan doğruya müdafaamızı yapabiliriz. Onun için istirham ediyorum. Pek kısa bir mühlet vermeyin...

BAŞSAVCI - Yüksek Adalet Divanının sayın Başkan ve üyeleri, kıymetli zamanınızın böyle küçük bir suçtan dolayı harcanmasına sebep olduğumuz için üzüntü duyuyoruz. Alelade bir irtikâp suçunu yüksek huzurunuzda kadar getirirken, duyduğumuz üzüntüyü belirtmek isterim. Ancak bu hâdisede ehemmiyetli olan taraf suçun mevzuu değil, sanıkların hüviyetleridir. Bunlardan sanık Bayar Devletin en yüksek makamını işgal etmiş olan zattır. En iptidai bir muhtevada dahi Devlet sevk ve idaresi fikrinden mahrum bulunan bu zat sevkü kaderle Devlet Başkanlığı mevkiine yükseldikten sonra, gönül isterdi ki, talih ve kaderine şükrederek bütün hayatını memleket hizmetine vakfetsin. Halbuki bu zat Cumhurbaşkanlığı gibi en yüksek

bir mevkiin lütfuna mazhar olmasına rağmen hareketlerini itiyadları istikametinde devam ettirmektedir. Millî mücadele yıllarında millet, cephelerde ateş altında döğüşürken kendisinin "Galip Hoca" adı altında saklandığı Mursallı köyüne, adına anıt dediği bir çeşme yaptırmak ister. Kendi tabiriyle bu, bir emri hayıdır. Fakat hususi masraflarını dahi ellerini cebine atmadan karşılama usulünü iyi bilen sakıt Cumhurbaşkanı bu çeşme bedelini de Devlet hazinesinden ödemek yolunu tercih eyler. Bunun için de en kestirme yol kendisini seyahatlerde hazineeden tedarik edilen paralarla temin edilmiş hediyeleri götürüp mukabilinde aldığı hediyelerden birisini Devlet hazinesine satmak yolunu tercih eder. Bu seferki mevzu bir köpektir. Ve satılması tercih edilen makam da Hayvanat Bahçesidir. Bütün dünyada bilinir ki, hayvanat bahçeleri, muhtelif cins hayvanların bilhassa o memlekette yetişmesi mutad olmayan hayvanların vatandaşlar tarafından görülerek bu hayvan hakkında bilgilerinin arttırılması temini maksadiyle kurulmuş meşherdir. Bu itibarla memleketimizde her çeşidi bulunan köpeğin hele yüksek bir bedelle alınmasında lüzum ve zaruret mevcut değildir. Buna rağmen kendileri bizzat Tarım Bakanına ve arkasından Başyaverleri vasıtasıyla Tarım Bakanlığı Müsteşarlık makamına müteaddit defalar tazyiklerde bulunarak bu köpeğin kendilerince tesbit edildiği anlaşılan yirmi bin lira bir bedel ile Hayvanat Bahçesine satılması hususunu ter-tiplerler. Yüksek huzurunuzda dinlenen bütün şahitlerin ifadelerinden ve hadiseden sonra yapılan tesbitten ve şahitlerin beyanından anlaşıldığı gibi, ancak 1000 - 1500 lira değerinde olduğu anlaşılan bu köpeğin nihayet zor usulü ile yirmi bin liraya Atatürk'ün bir vediası olan Orman Çiftliği Hayvanat Bahçesine satılmasını zorla-mıştır. Böyle bir devirde, Hayvanat Bahçesi ve Orman Çiftliği ken-di memurlarının maaşlarını dahi veremeyecek durumdadır. Buna rağmen Müsteşarlık makamının mütemadi telefon tazyikleri, vekilin müteaddit ziyaretleri neticesinde Müdür ve Müdür Muavinleri, Hayvanat Bahçesi Ticaret Şefi bir araya gelerek bu köpeği yirmi bin liraya almak mecburiyetinde kalırlar ve kendilerini müstakbel fatih gösterebilmek için buna icbar ve maddi delilini bizzat vekile kararı imzalatmak suretiyle tesbit ederler.

İşte hikâyesini kısaca anlatmış olduğumuz satış bu suretle tekevvün etmiştir. Burada Celâl Bayar'ın durumu ile Nedim Ökmen'in durumunu ayrı ayrı mütalaa etmek lazımdır. Nedim Ökmen kanunları-mıza göre memurdur. Hadisede memuriyet nüfuzunu suistimal etmek suretiyle mağduriyet mevkiinde bulunan memurları tazyik etmiştir. Hükmi şahsiyeti haiz bulunan Orman Çiftliğini temsil eden memur-lara, şahitlere karşı zor kullanmak suretiyle bu köpeğin alınması-nı ve mukabilinde yirmi bin liranın gösterdiği adrese gönderilme-sini temin etmiştir.

Celâl Bayar, sonradan müteaddit bilirkişi raporlarıyla de-sabit olduğu üzere bu kıymetli çok dün olan bu köpeği yirmi bin liraya aldirmaktan ve kendi tabirleriyle bu parayı bir emri hayıra kullanmaktan çekinmeyerek Devlet hazinesinden yirmi bin lirayı çıkarmak yolunu bulmuş ve bu suretle Nedim Ökmen'i azmettirir vaziyette suça iştirak etmiştir. Türk Ceza Kanununun 209 uncu maddesindeki zor unsuru hadisemizde her iki bakımdan tamamiyle tekevvün etmiş bulunmaktadır. O itibarla Nedim Ökmen'in Türk Ceza Kanununun 209 uncu maddesine göre cezalandırılması ve hak-kında 227 nci maddenin 2 nci bendi ile de memuriyetten müebbeden mahrumiyet cezasının tatbikini, keza sakıt Reisicumhur Celâl Bayar' hakkında da aynı maddelerle cezalandırılmasını talep ederim.

BAŞKAN (Müdafilere hitaben) - Yapacak mısınız müdafaanızı?

AVUKAT EMİN ABDULLAH - Efendim, evvelki ifademiz zannederim yanlış anlaşıldı.

BAŞKAN - Tahkikatın tevsii talebinde bulunuyor musunuz ?

AVUKAT EMİN ABDULLAH - Bizim tevsii tahkikat talebinde bulunmamızla Müddeiumuminin iddianamesini okumasında bir fayda yoktur. Bize mehil verin. Size de, davaya da faydalı olmak isteriz.

BAŞKAN - Duruşmayı istediğiniz mühlet için bırakalım mı ?

AVUKAT EMİN ABDULLAH - Evet efendim. Mehil ricasında bulunuyoruz.

BAŞKAN - Peki, öyleyse oturun.

Müdafilere tahkikat tevsii ve müdafaalarının hazırlanması için mehil isteğinde bulundular.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Müdafilere soruşturmanın genişletilmesi hakkındaki diyetlerini ve müdafaalarını bildirmek üzere duruşmanın 20/10/1960 Perşembe günü saat 9,30 za bırakılmasına oybirliğiyle karar verildi.

Kapanma saati: 11,30.

KÖPEK DÂVASI

Ü Ç Ü N C Ü C E L S E

(20/10/1960 Perşembe)

Saat: 9.30

1-	Yüksek Adalet Divanı Başkanı	:	Salim Başol
2-	" " " Üyesi	:	Selman Yörük
3-	" " " " "	:	Rıza Tunç
4-	" " " " "	:	Ferruh Adalı
5-	" " " " "	:	Abdullah Üner
6-	" " " " "	:	Hıfzı Tüz
7-	" " " " "	:	Hasan Gürsel
8-	" " " " "	:	Nahit Saçlıoğlu
9-	" " " " "	:	Cahit Özden
1-	" " " Başsavcısı	:	Altay Ömer Egesel
2-	" " " " Yard.	:	Fahrettin Öztürk
3-	" " " " "	:	Avni Yurtsever
4-	" " " " "	:	Faruk Siret Değermen
5-	" " " " "	:	Orhan Erdoğan
6-	" " " " "	:	Niyazi Kırdar
7-	" " " " "	:	Ahmet Bayrak
8-	" " " " "	:	Süleyman Taşer
9-	" " " " "	:	Necdet Dağcıoğlu
10-	" " " " "	:	Servet Tüzün
11-	" " " " "	:	Turgut Lüleci

Zabıt Kâtibi..... : Necmi Ener

BAŞKAN - Sanıklar getirildi. Bağlı olmayarak yerlerini aldılar.

Sanık Celâl Bayar'ın müdafii Avukat Nail Taner, Sanık Nedim Ökmen'in müdafileri Emin Abdullah Özerol ve Bülent Üçer hazır.

Yüzlerine, açık olarak duruşmaya devam edilecek. Duruşma müdafaya kalmıştır. Zabıt okundu.

Duruşmanın genişletilmesine müncer olacak bir isteğiniz var mı ?

MÜDAFİ EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Evet efendim. Duruşmanın genişletilmesine müncer olacak bir talebimiz vardır. İzah edeceğim.

- Muhterem Başkan, ara kararınız gereğince dosyayı tetkik ettik. Düşünce ve taleplerimizi heyetinize açıklayacağız. Bu açıklamamızı ister tevsii tahkikat talebi, ister Divanın re'sen nazara alması icabeden bir hususa işaret olarak kabul edin.

Müvekkilimiz Nedim Ökmen'in tecziyesi için talep ve iddia olunan, Türk Ceza Kanununun 209 uncu maddesi, irtikâp suçunun unsurlarından biri olarak (suçu işliyen memurun kendisine veya başkasına bigayri hakkın menfaat sağlaması) halini derpiş eder.

Hâdisemizde bigayri hakkın temin olunan menfaatin mevzuu, köpeğin Orman Çiftliği idaresine satış bedelidir. Bu bedel ise yirmi bin liradır. İddiada, bin lira oluşu ileri sürülmektedir. Bu iki kıymet arasında büyük riyaî bir ayrılık vardır. Bunun içindir ki her şeyden ve müdafaamızdan evvel satış mevzuu tazî bedelinin hakikî değerinin bilinmesi zaruridir. Şimdi, yirmi bin lira ile bin lira kıymetin delillere ve vesikalara istinat ederek nereden ve nasıl doğduğunu tesbit ve tahlil edelim.

Yüksek Soruşturma Kurulu tahkikat dosyası meyanında..

BAŞKAN - Uzun oluyor. Tahkikatın tevsii talebinizi daha kısa olarak söyleyin.

MÜDAFİ EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Efendim, tahkikatın tevsii hakkındaki talebimizin lehimize tecelli edebilmesi için elbetteki mücerret şu noktanın kabul edilmesi...

BAŞKAN - Mümkün mertebe kısa olması lâzım. Siz tafsilâta girişiyorsunuz.

MÜDAFİ EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Elbette konuşmalarımız kanaatlerinizi lehe çevirmek için biraz tafsilâtli olacak.

BAŞKAN - Mücerret söyleyin, anlaşılmasa ben, açıklayın derim.

MÜDAFİ EMİN ABDULLAH ÖZEROL - Bir kelime ile izah edeyim. Köpek kıymetinin takdirini istiyoruz. Bu kâfi mi efendim ?

BAŞKAN - Oturun, kâfi efendim.

MÜDAFİ BÜLENT ÜÇER - Bendenizin de arzedeceğim husus, arkadaşımın bir kelime ile tahdit edilen ifadesinin aynı olacaktır. Ancak, arkadaşım böyle mücerret ve kuru bir taleple huzurunuzda gelmiş olmamak için bunu yaptı. Dosyada bizi bu talebe sevkeden amiller ve deliller nelerdir ? Burları teker teker izah etmesi hem hakikatın tecellisi, hem de Yüksek Divanınızın varacağı karara bir ışık tutmak için yapılmıştır.

BAŞKAN - Kâfidir, buyurun...

MÜDAFİ BÜLENT ÜÇER - Müsaade buyurun..

BAŞKAN - Kâfidir, buyurun efendim.

(Sanık Nedim Ökmen'e hitaben:) Tahkikat hakkında müdafileriniz köpeğin hakikî değerinin ne olduğunun tahkik ve tesbitini istiyorlar. Siz ne diyorsunuz ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Bendeniz bir noktaya işaret edeceğim. Avukatlarımın işaret ettikleri gibi, Yüksek soruşturma Kurulunun kararnamesinde bin lira değerinde bir köpeğin yirmi bin liraya alınmak suretiyle başkasına menfaat temin edildiği iddia edilmektedir. Fakat dosyada mevcut bir takdiri kıymet mazbatası daha vardır. Burada köpeğin ikibin, ikibin beşyüz sterlin kıymetinde olduğu ileri sürülüyor. Bugünkü rayice göre, altmış bin lira demektir.

BAŞKAN - Siz, kendiniz evvelki duruşmada; alt tarafı bir ittir, bin, binbeşyüz liradan fazla etmez, demiştiniz. Bu yoldaki vaki şهادetleri de kabul ediyordunuz.

SANIK NEDİM ÖKMEN - Bu sözleri köpeği görmeden söylemiştim efendim.

BAŞKAN - Buyurun, oturun...

Esas hakkındaki mütalâalar evvelce bildirilmişti. Bugün gerek Nedim Ökmen'in ve gerekse Nedim Ökmen'in müdafilerinin, tahkikatın genişletilmesi hakkında bir istekleri var.

BAŞSAVCI - Köpeğin satın alınması hakkında ve satılması hakkında bir talep vaki olunca Hayvanat Bahçesinde ve Çiftlikte bu köpek 1000- 1500 eder diye bir konuşma geçiyor. Bu konuşma Vekile arzediliyor. Vekil de 1000 - 1500 liraya alınması teklifini destekliyor. Bu teklif köşke ulaşınca köşk nasıl bu köpek 1000 - 1500 liraya alınmış, bu köpek ikibin sterlin kıymetindedir. Binaenaleyh yirmi bin liradan aşağı olmaz diye bir fikir empoze ediliyor. İşte bundan sonradır ki çiftlikte yirmi bin liraya alın-
sın diye bir kanaat uyanıyor. Binaenaleyh değeri yirmi bin lira, iki bin sterlin olduğu hakkında bir takdiri kıymet yok. Sonradan bu köpek muayene edilmek suretile bin lira bir kıymet takdir ediliyor. Bu sebeple tevsii tahkikat talebi tamamen yersizdir, reddi talep olunur.

BAŞKAN - Gereği düşünüldü: Köpeğin muayene suretile vaki değerinin takdiri hakkındaki bilirkişi raporuna, şهادete ve köpeğin bedeli hakkındaki şهادeti teyit edici Sanık Nedim Ökmen'in beyanına göre ayrıca köpeğin bedeli hakkında bir tahkikat yapılmasına lüzum olmadığına ittifakla karar verilerek anlatıldı.

BAŞKAN - Şimdi müdafilerden hangisi sanığın müdafaasını yapacaktır ?

SANIK CELÂL BAYAR 'IN MÜDAFİİ AVUKAT NAIL TANER.

MÜDAFİ NAIL TANER - Saygıdeğer Başkanım, malûmu âlileriniz bulunduğu veçhile geçen oturumda sayın iddia makamı tarafından müvekkilimin Türk Ceza Kanununun 64 üncü maddesinin 2. nci fıkrası delâletiyle 209 uncu madde gereğince cezalandırılması istenmişti. hâdis e etrafında Yüksek mahkemenizin kıymetli vaktinizi almak pa-
hasına mufassal izahat vermek zâittir. Bu husus, köpek hâdisesi malûmu âlinizdir. Bizi kanunen ilgilendiren Yüksek hey'etinize müvecceh surette konuşmamızı icabettiren keyfiyet tamamen mevzuata ait olup, konuşmamız musarrah ve mücerrettir. Efendimiz kısacası kıymeti bin, bir veya ikibin veya ikibin sterlin; kanun nazarında hiç bir kıymet ifade etmeyen, bu kıymeti haiz köpek müvekkilim tarafından Ziraat Vekili marifetiyle Atatürk Hayvanat Bahçesine satılmıştır, deniyor. Efendim, bendenizin bundan istihraç etmek istediğim nokta:

1- Azmettirici: Azmettirici mahiyetteki durumumuz hâdis e de bize, üstümüze atılan eylemler sureti kat'iyede mevzuubahis değildir. Biz yalnız azmettirmekten muhasebe ve muhakeme edilmek-
teyiz. Bendeniz metni kanundan kat'iyen ayrılmayan ve yüksek müsaa-

denizle alâkası olmamakla beraber arz edeyim ki, adalete hiç siyaset karıştırmayan naciiz bir arkadaşınızım.

Efendim, yaptığım tetkikat neticesinde hâdisede müvekkilimin azmettirici mahiyette bir tek hareketi yoktur. Kendisinin bu köpeği yirmi bin liraya, ikiyüz bin liraya alınız veya satınız dediği sabit olsa dahi ne olacaktır ? Buna azmettirmek denmez. Buna teklif etmek derler. Azmettirmenin unsuru cürmisinin tahakkuk edebilmesi için, istitraden arz etmek isterim ki, vazı kanunun 64 üncü maddesinin 2 inci fıkrasındaki azmettirme keyfiyeti, ibarei kanuniye itibariyle cismanî cezalara aittir. Esasa mütcelliktir. Bu gibi suçlara ait değildir.

Filhal böyle olduğunu bir an kabul edelim. Azmettirme keyfiyetinin sahit olması için Celâl Bayar'ın Ziraat Bankasına emir vermesi icabeder. Böyle bir emir göndermesinin mevcut olması icabeder. Böyle bir şemmeyi biz ne dosya müderecatında, ne de sayın savcının izahlarında bulamadık. Celâl Bayar, Emen'e " Sana emrediyorum, bu köpeği yirmi bin liraya al" dememiştir. Celâl Bayar, Ökmen'i görüp bu köpek Afgan Kralı tarafından bana hediye edilmiştir, köpeğin kıymeti yüksektir, demiş olabilir.

Bu köpeğe yirmi bin lira takdir edildiğini farzedin. Bu her hangi bir yerde bu bedelle satılabilir, satıldıktan sonra mahalline sarfedilmesi diye hiç bir şemme yok, azmettirmek nereden çıkıyor ? Sorun. Dercengi evvel şunu arz edeyim ki, azmettirmek keyfiyetinin olabilmesi için bir tahrikin, bir tahlilin yapılması lâzımdır. 209 uncu maddenin bu hâdise ile ilgisi nedir ?

209; uncu madde anasırı cürmisine göre ve fıkraî hükmiyesinin başlangıcında görüldüğü veçhile; orada deniyor ki (memur) memur kim ? Hakiki memur ademi takip kararı almış, Çiftlik Müdürü Tarık Rona. Bu memur kimin tarafından icbar edilmiş ? İcbarı azmettiren adam yapamaz, memur yapar. İcbarın vukuu ne ile sabit ? O kendini alâkadar eder, bizi değil...

Binaenâzâlik, her şeyden evvel 64 üncü maddenin 2 nci fıkrası delaletiyle tatbik edilmesi istenen 209 uncu maddede derpiş edilen cürüm unsurlarının tahakkuk etmesi lâzım gelir. Bunu görmüyorum. Ancak, bunun münakaşası, bu hususta izharı kanaat Yüksek Mahkemeye ait olmakla beraber bendeniz muhterem mahkeme, böyle bir kanaata vasil olduğu takdirde hakkımızdaki iddianın bir kısmına, yanlış azmettirme hususuna temas edeceğim.

Şahitlerin ifadeleri, aradaki mükâlemeler.

Tutulan zabıtlar bunların hiç bir tanesi, malûmu devletleri olduğu veçhile Türk Ceza Kanununun me'hazı olan İtalyan Ceza Kanunu şarihlerinden Carrara bile bir hâdisede azmetmenin mevcut olabilmesi için, ya Vekâletin ya nasihatın ya ihafe ve tehdidin menfaat kasdı tahtında vücudu şarttır, demektedir. Malûmu devletleridir, imdi, müdafaa için arz etmek zaruretindeyim. Şarih Carrara, bundan neye bahsetmiş ? Muhterem Reis buna neye sebep görmüş ? Kasdı menfaat tahtında Vekalet, - Vekalet dedimse, Avukatlık vekâleti değil - Celâl Bayar'la, kanun vaznının memur dediği şahıs arasında bir mani teşkil ediyor. Yine Carrara'nın bahsettiği gibi şirkette, aynı mahiyette ittihad dediği birlikte, aynı mahiyette gerek Vekâlet, gerek şirket ve gerekse birlik binnetice menfaat kasdına

bağlı olarak ayakta durur. Menfaatin bahis mevzuu olamayacağı bir şirket ve birlikte, sen Reisicumhursun, sözün geçer, sen bunu yap. Bunun neticesinde hasıl olacak menfaati bölüşürüz. Birlik ve ittifakta ancak bu şekilde azmettirmek keyfiyeti tasavvur olunabilir. Bunu kulunuz değil; bu Ceza kanunun şarihleri yazmışlardır. Binaenaleyh ortada böyle bir kasdı menfaat nazariyesi vekalet, şirket ve tehdit mevcut olmadıkça azmettirmek ayakta duramaz. Nasıl durabilir? Yüksek Mahkemeniz bunu daha iyi takdir eder. Bu husus beni alakadar etmez.

Efendimiz, bu durum muvacehesinde müvekkilimin T.C.K. nun 64 üncü maddesinin 2 nci fıkrası gereğince itham, tecrim ve tecziyesine kanunen imkân olmadığı tezahür etmektedir. Bunu yüksek soruşturma kurulu kaale almış ve tarihi malûm olan kararnamesinde müvekkilim hakkında men'i muhakeme kararı vermiştir. Malûmu devletiniz bu karar dosyada mevcuttur. Bendeniz de müvekkilimden aldım. Yüksek Soruşturma Kurulu bidayette men'i muhakeme kararı vermiştir.

BAŞKAN - Men'i muhakeme kararının tarih ve numarasını zikredin. Men'i Muhakeme isteyen ekalliyette kalan bir reydir.

SANIK CELÂL BAYAR MÜDAFİİ NAIL TANER - Efendim, 26/9/1960 tarihinde Celâl Bayar'ın muhakemesinin men'ine Yüksek Soruşturma Kurulu karar vermiştir. Fakat bu karar bilâhare lüzumu muhakemeye inkılâp etmiş ve mahkemeye tevdi edilmiştir. Bu kanunen her zaman mümkündür. Bu hususun zaten Yüksek Hâkimlerimiz tarafından nazarı dikkate alınmış olması lâzımdır ki; bu neticeye varılmıştır.

BAŞKAN - Bu, bir ekalliyetin reyî. Men'i muhakeme kararı yok.

MÜDAFİ NAIL TANER - Evvelce verilen bu men'i muhakeme kararı değişmemiş olsaydı, müvekkilimin bu suçtan dolayı buraya gelmesi icabederdi. Bir noktayı arz edeyim. Çok kıymetli Savcı arkadaşımız geçen oturumda İddianamesini dermeyeran ettiği zaman müvekkilim hakkında şöyle bir lisan kullandılar: "Herkesin harb ettiği bir sırada sığındığı Mursallı köyünün çeşmesini yaptırmak için..."

Sayın Başkan; Celâl Bayar hakkında her şey söylenebilir, her türlü iddiada bulunulabilir. Töhmüt altındadır. İddianamede her şekilde dermeyeran edilebilir. Ancak Celâl Bayar hiç bir zaman millî mücadele zamanında şerefli vatan hizmetinden kaçmış veya sığınmış bir şahsiyet değildir. Celâl Bayar'ın mesbuk ahvalde kendisinin töhmüt altında bulunmasını icabettirecek hareketleri yok mudur? Olabilir. Meselâ, Nail de çok namuslu bir avukat olmasına mukabil, hırsızlıktan mahkûm olabilir. Hâdisse mâziye muzaftır. "Adalet mümkün temelidir" diye yazılı şu ibarenin başında resmi bulunan, hepimizin kalbinde yaşayan ölmemiş ve ölmeyecek olan Atatürk'ün bunun hakkındaki noktaî nazarına istinad etmek isterim. Nutuk, cilt 2, sahife 15. Atatürk diyor ki:

"Aydın havalisinde, İzmir'in işgalini müteakip asker ve ahalişinden bazı vatanperveranın Yunanlılara karşı halkı müdafaa ve silahlandırmaya çalıştığı görülmüştür. Bunlar evvelâ İzmir'de tebdili nam ve kıyafet ederek..." Galip Hoca kıyafetiyle çıkmış, şu olmuş...

BAŞKAN - Sözüünüzü kesiyorum. Millî mücadeleden bu dava için bir netice istihracına imkan yoktur.

MÜDAFİ NAİL TANER - Gayet tabii...

BAŞKAN - Sözümlü kesmeyin.. Celâl Bayar'ın Başvekillik yaptığı cümlelerin malûmudur. Fakat, sonra herkesin gözü kararır, bir şey göremez hale gelebilir. Binaenaleyh davanın mevzuu ve çerçevesi içinde kalmanız şarttır.

MÜDAFİ NAİL TANER - Ben tamamen davanın mevzu ve çerçevesi dahilinde konuşuyorum. İddiadaki hususata müdafinin cevap vermesi gerekir mi, gerekmez mi ? Ben, iddia makamının beyan buyurdukları sözlere arzı cevap ediyorum. Maruzatım, evvelce arzettiğim hususata da aittir. Müvekkilim hakkında unsuru cürmi tahakkuk etmemiştir. Maruz hususata kanuniye dolayısıyla lazımei adaletin yerine getirilmesini Yüksek huzurunuzda tekrar istirham ediyorum.

BAŞKAN - Peki, yerinizde oturun...

(Sanık Nedim Ökmen Müdafii Bülent Üçer, buyurun, müdafaa-nızı yapınız...)

Sanık Nedim Ökmen'in müdafileri Bülent Üçer ve Emin Abdullah Özerol müdafaalarını serdettiler ve yazılı olarak verdiler. Dosyasına kondu.)

BAŞKAN - Sanık Celâl Bayar; sorgularda diyeceklerinizi sorduk. Geniş bir şekilde anlatmıştınız. Bugün de müdafiniz davanın maddî ve hukukî cephelerinden münakaşasını yaptı. Bundan başka bir diyeceğiniz, buna ilâve edeceğiniz bir şey var mı ?

SANIK CELÂL BAYAR - Çok sayın Başkan, eğer söz söylemek için davet buyurmamış olsaydınız, mikrofon başına gelmek niyetinde değildim.

BAŞKAN - Bunlardan başka...

SANIK CELÂL BAYAR - Benim söyleyeceğim ancak bir kaç kelimeye inhisar edecektir. Esasında gayet masum bir harekettir. Kimse-den hak istenmemiştir. Ve kimseden hak temin edilmemiştir. Bir menfaat temini maksadiyle her hangi bir makama ne cebredilmiştir, ne de tazyik edilmiştir. Ne de manevî tesir altında bırakılmak istenmiştir. Mesele böyle olduğuna göre, çok yüksek mahkemenizin, adaleti temsil etmesi lazım gelen yüksek Divanınızın vereceği karar benim için müsbet olsun, menfi olsun o kadar mühim değildir. Yalnız bu meselede samimiyetin ve masumiyetin kabul edilmesini rica ederim.

BAŞKAN - Sanık Nedim Ökmen; sorgulardaki sözlerinizden başka, müdafileriniz de davanın maddî ve hukukî cephelerini geniş bir şekilde tahlile ve münakaşaya tâbi tuttular. Bunlardan başka ilâve edeceğiniz bir şey var mı ?

SANIK NEDİM ÖKMEN - Yoktur efendim.

BAŞKAN - Peki.. Gereği görüldü. Dosya, iddia ve müdafaalar tetkik edilmek üzere duruşmanın 24/10/1960 Pazartesi günü saat 9,30 za bırakılmasına ittifakla karar verildi.

Kapanma saati: 10.35

KÖPEK DÂVASI

D Ö R D Ü N C Ü C E L S E

(24/10/1960 Pazartesi)

Hey'ette : Değişiklik yok.

Açılma saati: 9.30

BAŞKAN - Sanıklar getirildiler. Bağlı olmıyarak yerlerine alındılar, müdafiler hazır. Açık olarak duruşmaya devam olundu.

Şimdi müdafilerin yoklamasını yapıyoruz.

Sanık Celâl Bayar müdafileri Avukat Nail Taner, Enver Saffet Oder.

Sanık Nedim Ökmen'in müdafileri Abdullah Özerol, Bülent Üçer.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Yüksek Adalet Divanının Esas 2 numarasında kayıtlı bu dâvayı yine Divanın 1 numarasında kayıtlı Anayasayı ihlâl davası ile birleştirilmesine oybirliği ile karar verildi.

Yani onunla birlikte karar verilecektir.

Sanık Nedim Ökmen'i çıkarınız.

(Sanık Nedim Ökmen salondan çıkarıldı.)
